Pedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA"
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.

Prenumerata ant metu:
Amerikoje $2.00
I Užmari $3.00

"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuviszkai, lenkiszkai ir angliszkai.

Užsirasznant "Lietuvą" reikia draugiai ir prenumeratą prisiusti. Prisiundami pinigus adresuokit> teip:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and Russian languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed.

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 12 CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 20 Kovo (March) 1903 m. Metas XI

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Maskolija.

Caras Mikalojus, ant paminėjimo savo tėvo Aleksandro III. mirimo dienos sukaktuvių, iszleido 12 dieną kovo ukazą, kurs umai tapo visoj Rusijos vieszpatystėj apgarsintas. Svarbiausi to ukazo punktai yra: pripažinimas tikėjimo laisvės visiems Maskolijos gaivalams; paliuosavimas paprastų valsczionių nuo priverstino darbo; suteikimas aprubežiuotos patvaldystės tiesų valsczians; suteikimas didesnės valdžios gubernijų ir pavieczių vyriausybėms. Savo tą ukazą caras pamatuoja ant to, kad jis, kaip kad jo pirmtakunai ant Rusijos sosto, nori pagerinti savo žmonių padėjimą ir savo pavaldiniams, neiszpažistantiems stacziatikystės, noris suteikti pilną tikėjimo laisvę. Apart to, jis noris pakelti gyvenimo sanlygas visų luomų, lygiai miestelėnų, dvarponių, kaip ir paprastų kaimieczių. Tam tikslui turi but padarytos valsczių įstatymuose reformos, kurių sudarymui augsztesnėms valdžioms turi prigelbėti iszrinkti isz tarpo paczių žmonių vyrai, užsitarnavusiejie pilną jų iszsitikėjimą. Ukazas baigiasi žodžiais: „Atsiszaukdami į savo pavaldinius, idant jie prisidėtų prie nuveikimo abelno musų darbo reikaluose sutvirtinimo szeimynos, mokyklos ir vieszo gyvenimo pamatų, ant kurių remiasi visa žmonių gerovė ir pavienių ypatų pasitikėjimas ant savo ypatiszkų tiesų, patariame ministeriams ir kitiems vieszpatystės virszininkams, idant jie prisiųstų mums savo projektus, turinczius už mierį musų užmanymus įkunyti".

Apgarsinimas tokio ukazo iszszaukė visuose Maskolijos srieziuose nemažą sujudimą, apie ukazą pradėta visaip sanprotauti. Vieni mato jame pirmynženginės partijos, vadovaujamos finansų ministerio Vitte, pergalę ant reakcijonierių, kurių galva yra vidaus dalykų ministeris Plevė; kiti vėl stengiasi parodyti, kad priežasczia apgarsinimo manifesto yra valdžios baimė priesz nuolatinį neužsiganėdyjimą paczių žmonių, kurie pastaruose laikuose pradėjo vis ir vis tankiaus atvirus maisztus kelti. Taigi to manifesto ir apgarsinimo jame reformų mieriu yra suraminti žmones ir prigesyti teip smarkiai besiplatinantį revoliucijiszką judėjimą.

Užrubežiniai monarchistiszki laikraszcziai, dėlei iszleisto manifesto, pasiskubino iszgirti ir iszaugsztinti carą kaipo tikrą žmonių užtarėją, kurs apszauktomis reformomis net esąs susilyginęs su Vakarų Europos civilizuotoms vieszpatystėmis. Teip, žinoma, garsinti gali tik garbintojai caro, garbintojai despotizmo. Jeigu caras isztikro troksztų labo savo prispaustiems žmonėms, tiems milijonams engiamų ir isznaudojamų savo pavaldinių, jeigu jis norėtų suteikti savo vieszpatystei konstituciją ir saurėdystę valsczians, tai vietoje garsinimo menkos vertės „reformų" ir glostymo žmonių prižadėjimais ant syk juos galėtų įvykdyti ir konstituciją pagarsinti. Ant to per daug didelių prisirengimų, prie dabartinių Maskolijos sanlygų, nereikia. Tverėjas treczios francuzų respublikos Gambetta, kaip žinome, nereikalavo nė sanvaitės laiko ant paraszymo ir apgarsinimo konstitucijos Francuzijoje. Petropilyj-gi žino nuo seniai, kad dabartiniu savo padėjimu žmonės neužganėdinti, jie kelia maisztus, atvirai protestuodami priesa carą ir visą jo biurokratiją, ir kad toks despotiszkas vieszpatystės surėdymas ilgai jau negalės užsilaikyti; bet, kad vis da sziek-tiek atitolinti valančdą iszsiliuosavimo žmonių ir numetimo nuo savo sprando despotiszko jungo, caras ir jo pataikunai ministeriai stengiasi glostymais ir muilinimais žmonėms akių juos suraminti ir jų prilankumą įgyti. Taigi ir ant szito caro ukazo galima žiurėti tik kaipo ant vieno isz daugelio mėstų žmonėms kaulų ant suraminimo.

Szvedija ir Norvegija.

Nesusipratimai terp Szvedijos ir Norvegijos ir neapykanta vienų priesz kitus gyventojų abiejų tų į vieną sujungtų vieszpatysczių paskutiniame laike apsireiszkia kas kart vis su didesniu smarkumu. Nors negalima tikėti vokiszkų laikraszczių pranaszavimams, buk su pavasariu viena vieszpatystės pusė, taigi Norvegija Szvedijai, apskelbsianti karę, tai vis gi negali užginczyti, kad tokie pagrasinimai isz abiejų nesutinkanczių tarp savęs pusių vis tankiau atsikartoja. Tie grasinimai iszszaukė jau net tulas pasekmes, kurių negali rokuoti naudingomis visai Skandinavijai. Jie sukėlė neužsitikėjimą visų užrubežinių pramonininkų ir pirklių ir suteikė jiems progą isznaudoti lygiai Szvediją, kaip ir Norvegiją. Mat tulos didelės užrubežinės firmos, ypatingai francuziszkos ir holandiszkos, apgarsino, kad, akyvaizkoje tokio dalykų stovio, jos negali priimti jokių pastėliavimų nė nuo Szvedijos, nė nuo Norvegijos kitaip, kaip tik už grynus pinigus. Kaip skaudus yra skandinaviszkai pirklystei toks užrubežinių pramonininkų nutarimas, nesunku suprasti kiekvienam, kurs žino, kuomi yra pirkliui kreditas. Apart to, nesikentimas ir vaidai isz abiejų pusių nenaudingi yra da ir tuomi, kad jie suteikia kitoms vieszpatystėms progą įsimaiszyti į Skandinavijos dalykus. Svetimų vieszpatysczių pasiuntiniai pradeda kas sykis su didesniu neprilankumu iszsitarti dėlei dabar vieszpataujanczių santikių, o Maskolija, ta artimiausia besivaidinanczių kaiminka, tik ir laukia tos valandos, kada nesikenczanczios pusės pereis į atviras pesztynes, idant tokiu budu turėti progą per Finlandijos laisvės griuvėsius įkelti koją į Skandinaviją naminei karei gesyti ir tvarkai daryti. Knutas Maskolijai jug dar tarnauja.

Svarbiausiu ginczų dalyku tarp Szvedijos ir Norvegijos yra tai, kad Norvegija nori buti atskira, savistovi vieszpatystė lygiai ir isz lauko pusės, kaip kad ji yra maždaug savistovi rėdyme savo vidaus reikalų. Taigi ji geidžia turėti savo locną politiką, savo dipliomatus, savo pasiuntinius kitose vieszpatystėse, vesti savą korespondenciją su svetimų vieszpatysczių valdonais. Suprantamas dalykas, kad Szvedija ant tokių reikalavimų nesusitaiko, nenori susitaikyti ir geru niekada nesusitaikys, o isz to ir kįla tas antagonizmas, ta neapkanta vienų priesz kitus, kuri isz tikro su laiku gali pereiti į atvirą kovą. Szvedija yra labiau aristokratiszka, persiėmusi monarchistiszka dvasia, kuomet Norvegija yra pilnai demokratiszka, neapkenczianti aristokratijos, ir geidžianti respublikos, o ne karaliaus valdžios. Kaip tie dalykai tolesniame savo bėgyje iszsivystys, parodys ateitis.

Balkanų pussalis.

Nuo kelių jau mėnesių laikraszcziai garsino žinias apie reformas, kurias Maskolija ir Austrija, drauge su pritarimu kitų didesnių Europos vieszpatysczių, turėjo perstatyti Turkijai Macedonijos dalykuose. Iki sziol vienog apie budą tų reformų niekas nežinojo, kadangi oficialiszkai jos nebuvo garsintos ir laikraszcziams visai neprieinamos. Dabar gi, ant galo, tos reikalaujamos reformos likos apgarsintos, ir jos suteikia progą arcziau įžvelgti į buvusius ir beesanczius santikius ant Balkanų pusiausalio.

Krikszczioniszki gyventojai europeiszkos Turkijos provincijų Saloniki, Kossovo ir Monastir nuo seniai jau skundėsi ant biauraus gaspadoravimo turkų, kurie su gyventojais pasielgdavo žiauriausiu budu, turkiszki urėdininkai lupdavo krikszczionis ir nepaisėdavo ant priesztaravimų krikszczioniszkų urėdininkų. Mokesczius nuo žmonių rinkdavo visada turkiszki virszininkai, kurie isz surinktų pinigų mažą dalį pasiųsdavę į Konstantinopolį, o likusius visada savo kiszeniuje pasilaikydavo, teip kad ant vieszų reikalų tose trijose provincijose niekas nepasilikdavo isz žmonių sudėtų mokesczių. Krikszczioniszkų gyventojų neužganėdyjimas augo todėl kasmet didyn ir juo toliau, juo labiau jie pradėjo prisiklausyti macedoniszkiems agitatoriams, kvieczianti ems žmones pakelti revoliuciją su mieriu nusikratyti nuo savo sprando sunkų Turkijos jungą. Dalykai priėjo iki to, kad Europos vieszpatystės pradėjo nuganstauti, idant kilus revoliucijai ant Balkanų pussalio, neįvyktų abelna karė, kurios europeiszkos vieszpatystės labai ne geidžia. Todėl tai Maskolija ir Austrija, pritariant kitoms vieszpatystėms, sudarė projektą reformų Macedonijoje ir tokį perstatė sultanui, idant jis, dėl iszvengimo kruvinos karės, kuri pacziai Turkijai labiausiai galėtų ant nenaudos iszeiti, juoveikiausiai tokias įvykdytų. Paduotų reikalavimų turinys yra maždaug toks: Pereitų metų gruodžio mėnesyje Turkijos valdžia esanti įvedus czielą eilę pagerinimų savo vidurinėme surėdyme, bet tie pagerinimai nėsanti nė grynai apsklembti, nė pakaktini. Todėl reikalinga esą minėtoms trims provincijoms paskirti vieną augszcziausią užveizėtoją ant keleto metų, laike kurių jis negali but nuo savo urėdo praszalintas, nors jis ir kokias nedorybes papildytų, kadangi tokiame atvėjuje jis turėsęs atsakyti priesz Austrijos ir Maskolijos valdžias. Ant palaikymo ramumo provincijose, prisėjus reikalui vyriausias užveizdėtojas turi pilną tiesą panaudoti esanczias czia turkiszkas kariaunas, jokio ant to sultano daleidimo nereikalaudamas. Gubernatoriai-gi tų trijų provincijų turi pilnai klausyti augszcziausio užveizdėtojo ir pildyti visus jo įsakymus.

Prie reorganizavimo policijos ir žandarmerijos, turkų valdžia turi pasinaudoti pagelba, suteikiama jai svetimų vieszpatysczių. Žandarmerija turi susidėti isz krikszczionių tose apygardose, kur gyventojai daugiausiai krikszczionys, ir isz mahometonų — kur tokio iszpažinimo gyventojų skaitlius yra didesnis. Lauksargiai apygardose, kur gyventojai yra krikszczionys, turi but teip-gi isz krikszczionių paskiriami. Kadangi gaujos turkiszkų plėszikų per daug tankiai užpuldinėja ant gyventojų, ypatingai krikszczionių, ir dasileidžia žiauriausių nedorybių, o piktadariai paprastai iki sziol pasilikdavo nenubausti, tai Turkijos valdžia turi butinai pasirupinti, idant toms nedorybėms galą padaryti.

Esanti dabar kalėjimuose uždaryti politiszki prasikaltėliai turi but umai paliuosuoti. Visi mokesczai, surinkti nuo tų trijų provincijų gyventojų, turi pasilikti czia pat vietiniams žmonių reikalams aprupinti, kaipo gi ir ant užlaikymo vietinės kariaunos ir iszmokėjimo algų virszininkams. Jei nuo apmokėjimo visų vietinių iszkasczių dar kiek liktųs, tai tąsyk likusioji dalis turėtų pereiti į centraliszką vieszpatystės iždą.

Vienas oficialiszkas Vindobonos laikrasztis paduoda, kad tokios reformos persiėmusių revoliucijiszkomis idėjomis agitatorių neužganėdins. Bet vis gi, priėmus jas, jeigu kiltų kokie nors naminiai maisztai Turkijos pavaldinėse provincijose, Europos vieszpatystės atsisaką įsikiszti į dalykus ir su ginklu rankoj gesyti maisztus, palikdamos tai pacziam Turkijos randui atlikti. Austrija ir Maskolija dabar tik rupinsis, idant reikalaujamos reformos, kurioms galiaus pritarė ir pati Turkija, butų juoveikiausiai įvestos.

Suvienytos Valstijos.

Suvienytų Valstijų konsulius Kanadoje, John B. Bittinger, gavo nuo savo valdžios papraszymą reikalauti demisijos. Jo vietininku bus paskirtas majoras Edwards. Iszėjo mat į aiksztį, kad Bittinger niekur nemokėjęs savo vieszpatystės paslapczių užlaikyti ir viską iszpliaukszdavęs, kam reikia ir kam nereikia.

Paczto departamente pereitą subatą įvyko ne menkas sujudimas ir visus paczto urėdininkus, kurie ant savo urėdų žiuri kaipo ant pralobimo szaltinio, apėmė baimė. Prezidentas Roosevelt įsakė padaryti asztrius isztirinėjimus dalykų ir visų pirmiausiai nuo vietos atstatė vyriausio paczto departamento perdėtinio pagelbininką Tyner. Priežastį tų isztirinėjimų pagimdė įteikti prezidentui skundai, buk keletas kompanijų isz Cincinnatti, susitvėrusių vien su mieriais apgaudinėti žmones pagal plianą „Get rich quick", kysziais papirkę paczto vyriausybę, idant ta netrukdytų joms savo biaurų apgavystės amatą varyti. Už keletą tukstanczių doliarų vyriausybė nutarė, kad nėra reikalo minėtų kompanijų persekioti už panaudojimą Suvienytų Valstijų pacztų ant apgaudinėjimo lengvatikių žmonių. Priegtam menama, kad prie tų biaurių apgavysczių prisidėjęs yra vienas senatorius ir vienas kongreso sąnarys. Prezidentas Roosevelt užsispyrė visą tą dalyką isztirti ir prasikaltėlius asztriai nubausti.

Pietinė Amerika.

Pereitą pėtnyczią Venezuelės valdžia pasiuntė dalį kariaunos nuo salos Margarita į aplinkines Campano, kurią vis dar turėjo užėmę pasikėlėliai. Tarp valdžios kariaunų ir pasikėlėlių įvyko smarki kova, kuri tęsėsi per tris valandas. Galiaus pasikėlėliai likos apgaleti, 63 jų tapo nelaisvėn paimti, tarp kurių 39 buvo sužeisti. Priegtam valdžios kariaunoms pasisekė sugriebti keletą pasikėlėlių kanuolių ir daugybę karabinų.

Venezuelės valdžia sziomis dienomis iszmokės Vokietijai pirmą atlyginimo ratą, kaip tai likos nutarta tarybose Europos vieszpatysczių su Venezuelės reprezentantais.

Anglijos kolonijų ministeris Chamberlain pagrįžo isz savo kelionės Pietinėj Afrikoj į Londoną. Pasitikta jį su didelėms ovacijomis. Karalius Edvardas pakvietė jį tuojau ant iszdavimo raporto isz atliktų savo misijų.

Coimbroj, Portugalijoj, įvyko dideli žmonių maisztai. Jie atsisako nuo mokėjimo valdžiai mokesczių, kadangi patįs vargiai gyvena ir ant aprupinimo savo locnų reikalų pinigų neturi. Musztynėse tarp sukilusių žmonių ir policijos trys ypatos likos užmusztos, o sužeistų labai daug. Į sukilimo vietas valdžia pasiuntė kariaunos dalį.

Isz Lietuvos.

—o—

Isz Vilniaus.

Elektriszki žiburiai, kaip žinome, duoda daugiau szviesos negu kerosinas ar gazas, tuo tarpu Vilniuje darosi prieszingai: su įvedimu elektriszkų žiburių nakties laike miestas pasineria g lioj tamsumoj. Dalykas tame, kad elektr szki žiburiai dega czia tada, kada ir be jų da galima apsieiti, taigi tik isz vakaro, priegtam sustatyti jie ant tokių ulyczių, kurias vakare gerai apszvieczia krautuvių langų žiburiai. Apie 12-gi valandą, kada gesina krautuvių žiburius, tąsyk gesina ir ulyczių elektriszkus žiburius, ir tokiu budu ulyczios pasineria tamsumoje. Pirmiau gazą žibindavo beveik per kiaurą naktį ir visada szviesa buvo, dabar-gi, nuo 12 valandos, gali sau nors akis iszsibadyti. Dėl tos priežasties miestelėnai labai neužganėdinti, rengiasi protestuoti ir reikalauti, kad žiburiai butų ilgiau žibinami.

Užveizdas Vilniaus mokslinio apskriezio peržiurinėja dabar projekta p liano žemesnės amatų mokyklos Riezicoj. Namai turėsę but ant dviejų lubų, muriniai ir kasztuosę apie 21 tukstantį rublių. Mokyklos namuose talpinsis teip gi mokintinių gyvenimo kambariai.

Pabėgęs neseniai isz Trakų kalėjimo plėszikas Bielkovski, kurs buvo sudo ant 4 metų į aresztantų rotą nusudytas, likos dabar Vilniuje sugautas. Policijos tarnai rado jį vienoj karcziamoj begeriant alų su savo penkiais sėbrais ir norėjo ant vietos juos suimti, bet jie iszsitraukę revolverius ėmė į policistus szaudyti. Po ilgos kovos vienog jie likos apgaleti ir nugabenti į kalėjimą.

Vasario 9 dieną namuose Petraszkevicziaus atidaryta tapo antra abrozų paroda, parengta Vilniaus teplioriių draugystės. Isz viso iszstatyta 220 abrozų.

Vilniaus dvasiszkoj seminarijoj apsnuodijo tarnaitė Vasilevska, kuri susirgus, per neatsargumą, iszgėre drignių vietoj daktaro sutaisytų gyduolių.

Lukiszkiuose, Narbuto namuose policija susekė slaptą gyvulių skerdynę.

Du Vilniaus komercijiszkos mokyklos mokytiniu, abu apie 14 metų amžiaus, prisiskaitę Mayne Reido pasakų, užmanė iszkeliauti į tirus panaszių atsitikimų jieszkoti. Tam tikslui jie pavogė nuo savo tėvų pinigų ir slapta iszkeliavo — kaip jie vienam savo draugui iszpažino — į Odesą, o isz ten į Palestiną ir kitas Rytų žemes. Visi tėvų rupesczai sugauti ir sulsikyti savo jaunus atsitikimų jieszkotojus iki sziol neiszdavė jokių pasekmių. Turi but juodu savo užmanymus ir iszpildė.

Apmokescziavimas nejudinamų miestinių turtų sekancziose Lietuvos gubernijose szjmet yra sztoks: Vilniaus gubernijos miestų turtai apmokesczioti ant sumos 111000 rublių; Kauno — 65000 rub.; Gardino — 72000 rub.; Minsko — 69000 rub.; Mohilevo — 600000 rub. ir Vitebsko — 105000 rublių.

Szjmet Lietuvoj bus keletas parodų, parengtų tu'ų ukiszkų draugysczių. Teip antai Raseiniuose (Kauno gub.) sėjo mėnesyj atsidarys paroda galvijų, kiaulių, pieninininkystės ir visokių rankų iszdirbinių. Panevėžyje gegužio mėnesyje atsidarys žemdarbystės paroda.

Isz Kalnujų, Raseinių pav.

Pereitą rudenį par Marijos vardo atlaidus svieto buvo daug; pamokslą sakė Raseinių kamendorius kun. Tamoszaitis; tik nežinia, kam ir dėlko priesz pamokslą perskaitė evangeliją ir lenkiszkai, rasit dėlto, kad į bažnyczią buvo dvi ponios su briliukais atėjusios: Selvestraitienė ir Jauciuvienė; bet asz gerai žinau, kad jiedvi lietuviszką kalbą labiaus negu lenkiszką myli. Tai matyt kunigėlis czia apsiriko; bet mes vis-gi geistumėm, kad savo lenkiszką kalbą nekisztų, kur nuo senuolių-prosenolių jos nereikėjo ir nereikės. "T.Sarg."

Isz Prusų Lietuvos.

Szilokarcziamoj laikytame susirinkime, lietuviszkoji konservatyvų Skyrimo Draugystė pastatė kandidatu į ciecorystės seimą (Klaipėdos ir Szilokarcziamos pavieczlams) p. Dovą Saunių isz Rokaiczių. Užmanyta buvo da ir renegatą Macziulį skirti, bet susirinkusiejie 400 balsais užmanymą atmetė. Lietuviai tikisi, kad iszrinkti savo pasiuntinį p. Saunių daug vargo nebus, kadangi vokiszkiejie konservatyvai žadą iszvien su lietuviais eiti, o liberalai savo kandidato visai nestatys, p. Saunius turėsęs sau prieszais vien social-demokratus.

Lietuviszkos giedorių draugystės parengta Tilžėje szventė nusisekė gerai. Sveczių susirinko gana diktas skaitlius. Apart giedojimų buvo dar ir perstatymas gyvų paveikslų isz Lietuvos praeitės.

Klaipėdoje užmanyta įkurti pigią valginyczią, kur beturczia galės už 10 fenigių pietus gauti, o kiti ir už dyką.

Kadangi Tilžės elektros namai nesunaudoja visų iszdirbamų elektriszkų spėkų ant miesto reikalų, todėl projektuojama nesunaudotas spėkas privesti gyvenantiems tarp Tilžės ir Ragainės fabrikantams ir laukininkams. Keli didesnių dvarų valdytojai ant to projekto pristojo. Pagal priduotus iki sziol reikalavimus reikėtų nuvesti 380 mažų ir 14 didelių žiburių, 500 arklių spėkos elektros fabrikams ir nuo 3 iki 4 tukstanczių arklių spėkos laukininkystei. Pagal aprokavimą elektriszka vieno arklio spėka prekiuoja 1.50 markę, kuomet gyvo arklio spėka prekiuoja 4.50 markių ant dienos.

Laike paskutinios vėtros Tinklininkų girioj, apie Skaisgirius, audros iszlaužtas medis užmuszė du darbininku, o kitus du sunkiai sužeidė.

Staiga užėjusiejie tvanai Labgavos gyventojus labai iszgązdino. Nakties laike, kada žmonės jau miegojo, umai vanduo aptvindė visas ulyczias ir pradėjo į namus veržtis, o aptinius gyvenimus visai užliejo.

Ant maskoliszko rubežiaus likos parubežinio sargo nuszautas ukininkas Meikis isz Gelžinių, kurs su kitu savo draugu norėjo kiaulę per rubežių pergabenti.

Ties Szilokarcziama nuskėdo nepažįstama moteriszkė, turinti apie 30 metų amžiaus. Isz apsirėdymo matyti, kad tai lietuvė. Prie jos rastas rasztelis: „Ane Rausat prie Szaknio, Užliekniuose", ir 20 markių pinigais.

Arti Palangos jurių vilnys iszmetė ant kranto vyro lavoną, jurininko drabužiuose.

Isz Londono.

Subatoje 21 vasario lietuviszkoji Szv. Kazimiero parapija kėlė balių. Sveczių atsilankė daugybė. Nežiurint ant to, kad nė moterų už dyką neįleido, o turėjo užsimokėt 6 penus, skaitlius jųjų virszijo net vyrus. Svaiginanczių gėrimų nebuvo, per tai ir vyrų nebuvo perdaug. Balių dabino „Skripkelio kapelija", kuri atsižymi tuom, kad netinginiauja, be perstojimo nuo pradžios iki pabaigai griežia ir tai labai pigiai: nuo 5 val. po pietų iki 8 val. isz ryto už 10 szil.; anot žmonių tvirtinimo — „grajina iszsijuosę". Žinoma, žmogui sziek tiek apie muziką ir szokius iszmanancziam ne kas-žin kaip toki muzika patinka, kur nėra terp polkos, valco arba marszo jokio skirtumo; nors ausis ir drasko, bet kenczia dėlto, kad pigi.

Buvo tai pirmutinis parapijos balius, kuris apsiėjo be pesztynių. Mat, blaivam žmogui priekabių nereikia; nors tų teip vadinamų „bedievių" ir buvo keletas, bet jų nieks nė nepatėmijo. Taigi nors sykį balius nusidavė — apsiėjo be kraujo praliejimo.

Velytina butų, kad visada teip užsilaikytų parapijonai, nes pesztynės žemina tik musų tautos vardą.

Kaip balių pasisekė sudavadyti, teip pat galėtų but ir su surėdymu paczios parapijos, jeigu tik visi kibtų prie to su apsvarstymu ir geru noru. Uždarbį nuo baliaus padėsią, sako, į banką. Tas gerai. Bet reikėtų teip-gi neužmirszti, kad tie pinigai visada bankoje negalės gulėti, reikės juos kada nors iszimti, reikės apmokėti užvilktą už bažnyczią skolą. Kas tai atliks — ar patįs žmonės, iszrinktas jų komitetas, ar, gal, vėl paves visą kontrolę kunigui, kaip tai buvo praktikuojama prie kun. Szlamo?

Daleiskime, kad žmonės jau susiprato, jau neįtikės spangai kunigo žodžiams, neduos jau jam pinigų be kontrolės. Labai gerai. Geistina vienok butų, — idant užeiti visiems nesusipratimams ir vaidams už akių, kad parapija aprupintų savę įstatymais ir ne, kaip pirma buvo, vyskupo užtvirtintais, bet duotų juos apdirbti advokatui, o paskui už registruotų. Tokiu budu apsergėta parapija pasiliktų grynai lietuviszka ir neprivalytų daugiau vaidytis nė su kunigu, nė su augsztesne dvasiszka valdžia. Tas Anglijoje yra galima įvykdinti labai lengvai, nes Katalikiszka Bažnyczia neturi czia per daug privilėgijų.

Augsztaitis.

Paminklas daktarui Vincui Kudirkai.

Sztai jau pasibaigė trįs metai, kaip yra pasimiręs stropus darbininkas, daktaras Vincas Kudirka. Paminėjimui jo nenuilsaus darbavimosi ant dirvos lietuviszkos rasztenybės musų visuomenė buvo užmanius pastatyti sziam didvyriui paminklą, kaipo ženklą amžinos pagarbės užsitarnavusiam savo tautos sunui. Prasidėjo tam tikslui rinkimai pinigų kaip Amerikoj tarp musų tautieczių, teip ir paczioj Lietuvoj. Pabaigoj iszėjusių metų prie "Varpo ir Uk." redakcijos susirinko jau ganėtina suma, kokia buvo reikalinga pastatymui jeigu ne puoszningo, tai tvirto paminklo amžinos garbės vertam Vincui Kapsui.

Isz pradžios, kuomet da skaitlius pinigų, kurio buvo galima tikėtis, nebuvo aiszkus, atlikimas paties statymo paminklo nebuvo visai organizuotas. Kiekvienas isz musų, kuriam rupėjo szis paminklas, nesziojosi su savo paminklo projektais, bet daugumas isz jų turėjo žuti, nes ant paminklo tapo surinkta tik apie 250 rublių ne kokia suma ir reikėjo statyti paminklą.

Sztai pradžioj szių metų susitvėrė komitetas statymui paminklo, kursai atsimindams apie iszteklius 10—11 dienoj vasario p.m. parinko paminklą, kursai spalių 24 dienoj ir tapo ant kapo a.a. Kudirkos pastatytas.

Paminklas reiszkia savęp nulaužtą drutą ąžuolą su daugeliu regiamų szaknų. Tarsi kokie nevidonai stengėsi jį isz žemių su szaknimis iszrauti, bet regalėdami tai padaryti, nes juo gilyn, juo daugiau regiama szaknų, nulaužė tą ąžuolą, ir nudraskė likusias szakas, kai-kur net su žievėmis. Ant vienos isz tų nulaužtų szakų kaba keturkampė akmenine lentelė su sekanczia paraszu:

Daktaras
VINCAS KUDIRKA
gim. 31 XII. 1858 † 16 XI, 1899.

"Tegul saulė Lietuvoj tamsunus praszalina
Ir szviesa ir tiesa mus žingsnius telydi,
Tegul meilė Lietuvos dega musų szirdise
Vardan tos Lietuvos vienybė težydi.

Vincas Kapsas."

Teip tai iszveizdi paminklas ąžuolui musų publicistikos Vincui Kudirkai. Virszui paraszo vienoj isz nulaužtų szakų bus įdėtas Vinco medalijonas, o aplink jį bus žemi kroteliai, psaukauti vieno tautieczio.

Ant pat virszaus nuožulnio ąžuolo nulaužimo isz to paties granito iszkaltas baltas beržinis kryžėlis, matomas jau isztolo. Augeztis paties paminklo be betoninio pamato isznesza du arszinu ir 10 colių, patsai gi cementinis pamatas iki 4 colių. Pamatas tapo uždėtas ant 1½ arszino gilumos ir turi į szalis nuo ąžuolo po 4—3 colius.

Prie pastatymo ant vietos važinėjo vienas inžinierius, kursai apžiurėjo kaip pamatų uždėjimą, teip ir patį pastatyma.

Keletas isz buvusių pažįstamų d ro darbininkų pagelbėjo meistrams kaip prie paties statymo paminklo, teip ir jo nugabenimo ant vietos, už ką teesta jiems padėka nuo visuomenės.

Tas paminklas buvo suderėtas pas vieną Vilniaus meisterį už 220 rubl. su nuvežimu ir pastatymu ant vietos. Už aukso literas priseina užmokėti 14 rubl, ir užpadirbimą medaljono apie 8 rubl. Prirokavus da iszdavimus prie parvežimo ir pastatymo krotelių, apturėsime sumą apie 250—260 rublių, kuri ir likos surinkta tam tikslui. Kuomet bus galutinai užbaigtas paminklas, komitetas mano nutraukti nuo kapo fotografiją, kurią norėtų plesziaus praplatinti. Užmanytas teipogi iszkilmingas paszventinimas paties paminklo, ant kiek tik tai pavelys sargyba vietinių policijos virszininkų.

Vardan komiteto, Beržėlis.

Kas negavo Kataliogo.

Vasario 24, 1903, visiems "Lietuvos" skaitytojams išsiuntinėjome kataliogus knygų ir kitokių daiktų, kurie pas mus yra gaunami. Jeigu kas nors tų kataliogų negavo, teiksis atšišaukti, o mes pasiųsime antru žygiu. Kiekvienam pasiųsime dykai savo kataliogus, kas tik prisiųs mums savo adresą.

A. Olšewskis, "Lietuvos" išleistojas.

Isz Amerikos.

VII. Susivažiavimas lenkiszku socialistu susivienyjimo.

Pittsburge nuo 1—4 kovo atsibuvo Amerikos Lenkų Socialistų Susivienyjimo Susivažiavimas. Ant susivažiavimo pribuvo 16 delegatų, reprezentuojanczių 19 socialistiszkų kuopų, isz kurių 2 delegatų mandatai tapo atmesti (Klimowicz ir Helinski isz Chicagos), kadangi jie reprezentavo lenkiszkas socialistų kuopas prigulinczias ne prie lenkų Susivienyjimo, bet prie Amerikoniszkos Socialistų Partijos. Svarbesniais Susivažiavimo nutarimais yra: Suvienyti Lenkų Soc. Susiv. su Amerikoniszka Soc. Partija su pasilaikymu tiesos rėdytis savo viduriniuose organizacijos reikaluose. Susivienyjimo organą „Robotnik" palaikyti ir ant toliaus Chicagoje. Įvesti į Susiv. konstituciją naują paragrafą, patarianti sąnariams solidarizuoti su tarptautiszku Socialistiszku judėjimu ir su Lenkų Socialistų programu sulyg Lenkijos neprigulmystės. Visos vienog Susvažiavimo rezoliucijos iki sziol da nepagarsintos.

Pleszikų užpuolimas.

SENORA, MEX. Plėszikų gauja užpuolė czia ant dilližano, vežanczio szeszis keliauninkus, ir visus iszskerdė, neiszskiriant nė paties važnyczios, ir paskui visus apvogę pabėgo. Plėszikams sugauti pasiųsta buvo policija ir kariaunos skyrius, bet tie sugrįžo atgal nieko nepeszę. Plėszikai kažin kur pasislėpė.

ST. LOUIS, MO. Farmeris Adolf Krauss, gyvenantis apie 20 mylių nuo St. Louis, 11 dieną kovo su kuju užmuszė savo moterį ir szeszetą mažų savo vaikelių, o galiaus ir patsai sau galą pasidarė. Galvažudystės priežastis nežinoma, bet arcziau farmerį pažįstantiejie sako, kad turėjęs jis proto sumiszimą gauti, nėsa szeip buvęs tai labai mandagus žmogus, darbsztus ir geriausiame sutikime su savo szeimyna gyvenęs.

Nenori teatru nedelioms.

Kunigužis Fr. Clay isz New Yorko pradėjo smarkią agitaciją prieszai perstatinėjimą teatrų nedėlioms. Jis žada apkeliauti visas szalies legislaturas ir reikalauti, kad jos užgirtų įstatymus, uždraudžianczius loszimą teatrų nedėliomis visose Suvienytose valstijose. Kunigužis sakosi, kad jis reikalaująs tokio uždraudimo ne dėlei religiszkų pažvalgų, tik dėlei to, kad jis sanjauczias vargszams aktoriams ir aktorkoms, kurie net szventomis dienomis neturi pasilsio ir yra priversti dirbti.

Isz grabo atsikele.

NILES, MICH. Žinomas czia advokatas Collins, kurs nuo kelių dienų sirgo, įpuolė ant galo į teip gilų miegą, juog jo giminaicziai mislijo, kad jis numirė. Paszauktas tapo graborius, kurs lavoną sudėjo į grabą ir jau rengiama buvo lydėti į kapus, kaip sztai numirėlis pradėjo krutėti ir galiaus atsisėdo. Žmonės iszsigando ir pradėjo laukan bėgti, bet paskui susipratę atvedė daktarą, kurs pripsžino, kad menamas numirėlis buvo tik į letargą įpuolęs ir kad jo liga nepavojinga ir veik pasveiksęs.

Jaunos vagiles.

ROCKVILLE, CONN. Trys Tafto jaunos dukterys, kurių seniausia turi vos 12 metų, pradėjo lankytis pas savo kaimynus ir nematant vaginėti visokius brangesnius daigtus. 12 kovo jos vienog tapo sugautos ir suaresztuotos, o pas jų tėvus padaryta krata. Surastas likos czielas vežimas, prikrautas visokių brangesnių daigtų ir paslėptas tuszczioj daržinėj. Suaresztuota teipgi ir tėvą, kurs nors patsai nevogė, bet savo dukteris mokino vogti.

Cholera.

NEW YORK, N. Y. Ant plaukianczio isz Neapolio į New Yorką laivo "Karamania" cholera numirė 6 žmonės. Sveikatos komisorius Doty įsakė visus pasažierius ir jurininkus patalpinti ant salos Hoffman ir ten laikyti juos teip ilgai, pakol sveikatos komisija ne isztirs, kad nėra pavojaus įleisti juos į Suvienytas valstijas ir kad jie neužkrės czianykszczių gyventojų. Garlaivis Karamania taps nuodugniai dezinfektuotas.

Szachu partija telegrafu be vielu.

Du amerikoniszki milijonieriai, keliaudami į Europą susitarė atloszti szachų partiją su pagelba telegrafo be vielų. Viens jų važiavo ant laivo Etruria, atrasis ant Minetonka. Laivai plaukė 70 mylių atokume viens nuo kito. Patraukimai figurų ant szachų lentutės buvo telegrafuojami nuo vieno laivo ant kito. Losza tęsėsi 7 valandas ir partiją laimėjo milijonierius nuo Minnetonkos.

Ateivystes srove.

Pereitą sanvaitę vėl daugybė emigrantų pribuvo į New Yorką. Garlaivis Philadelphia atgabeno jų 390; garlaivis Umbria — 290; garlaivis Amsterdam 370; ant garlaivio Patricia randasi 1989 emigrantai. Isz pribuvusių skaitliaus 206 emigrantai likos sulaikyti ant Ellis Island, isz kurių 61 dėl ligų ir kitokių priežaszczių bus sugrąžinti atgal.

Expliozijos.

OLEAN, N.Y. Ant tavorinio trukio Erie geležinkelio 11 dieną kovo eksplodavo naftos rezervoari. Eksploizija pagimdė ugnį, kuri umai apėmė visą trukį. Nuo ekspliozijos ir ugnyj pražuvo 14 žmonių, o apart tų 26 ypatos lykos sunkiau ir lengviau sužeistos ir apdegintos.

Žmogžudystes.

CAMBRIDGE, MASS. Czia likos nugalabintos dvi merginos: McPlee ir Morton. Galvažudystėj tapo nužiurėtas tulas Mason ir todėl pasodintas jį į kalėjimą. Dabar vienog prie galvažudystės prisipažįsta jaunas, beveik da vaikas, Perry, juodveidis. Jis mat nenorįs, kad už jo piktą darbą kentėtų nekaltas žmogus.

KIRKWOOD, MO. Juodveidis James Wilbert isz Chicagos sunkiai sužeidė savo paczią, kirsdamas jai su kuju į galvą, paskui norėjo pasmaugti savo uoszvę, suspardė savo sunų, nuszovė isz karabino savo uoszvį ir pabėgo. Gali but kad žmogus buvo pakvaiszęs ir kadangi iki sziol policija niekur jo negali susekti, menama, kad turėjo kur nors patsai sau galą pasidaryti.

WATERBURY, CONN. Laike tramvajų darbininkų straiko užmusztas likos policistas Mendelson. Kadangi užmuszėjų nesugauta, tai tramvajų kompanijos, miesto ir valstijos valdžios paskiria 10 tukstanczių doliarų ant sugavimo užmuszėjų. Kaltė žinoma puola ant straikierių ir jie bus patraukti po sudu. Straikieriai isz savo pusės renka pinigus ant apsigynimo ir parodymo savo nekaltybės.

BELLEVILLE, ILL. Bes bovijant, 9 metų vaikas Fleming, užpykęs už ką ten ant savo draugės, kirto jai akmeniu į galvą teip smarkiai, kad mergaitė ant vietos sudribo. Nusigandęs papildyto savo darbo ir bijodams bausmės Fleming parbėgo namo, pagriebė revolverį ir nusiszovę, paklausęs pirm to savo senesnės sesers, kurioj krutinės pusėj gulinti szirdis.

Tvanai.

ST. LOUIS, MO. Upė Mississippi begalo placziai iszsiliejo, panerdama vandenyj net tolymiausias žemai stovinczias apie linkes. Patvinys iszdraskė apie 5000 farmų, padarydams tokiu budu blėdies, kaip aprokuoja, ant 5 milijonų doliarų.

EVANSVILLE. Vandens Ohio upės teipgi vis labiau kyla ir iki sziol spėjo suardyti ir nuplauti keliolika farmerių gyvenimų. Prigėrė net keletas žmonių. Farmeriai apielinkėj Mount Venon apleidžia savo sėdybas ir kraustosi į tolesnes ir augsztesnes vietas.

Gaisrai.

DENVER, COLO. Czia sudegė keletas didesnių krautuvių. Ugnies padarytą blėdį aprokuoja ant 100000 dol.

Nelaimes ant geležinkeliu.

LIMON, CAL. Ant Rock Island geležinkelio susimuszė du pasažieriniai trakiai, prie ko dvi ypatos likos sunkiai sužeistos.

Isz darbo lauko.

¶ CHICAGO, ILL. Pereitą utarninką sustraikavo czia 2000 darbininkų prigulinczių į organizaciją Sheet Metal Workers Union, kadangi kontraktorių organizacija nenorėjo susitaikyti su jais ant naujos mokesties skalės. Tą paczią dieną pakėlė straiką teipgi darbininkai 6 didžiausių grabų dirbtuvių, reikalaudami 9 valandų darbo dienos ir pakėlimo mokesties už darbą ant 10 procentų. Iki sziol mokėta jiems $2.50 ant dienos, bet už tai jie turėjo dirbti ne tik dienoms, bet pagal reikalą ir naktimis, taigi aprubežiuoto darbo laiko czia visai nebuvo.

¶ PUEBLO, COLO. Czionai vis nauji fabrikai atsiranda ir žmonės daugiau darbų gauna. Dabar pastatė naują dratų fabriką, kuriame darbai prasidės nuo 15 dienos balandžio. Darbą gaus czia apie 900 žmonių. Prie to nuo gegužės mėnesio prasidės teipgi darbai naujose auksinėse darbavietėse, kur patilps apie 400 darbininkų. Darbo diena tęsiasi czia 12 valandų, darbininkai uždirba nuo $2 25 iki $2.75 ant dienos. Lietuvių gyvena czia nedaug, bet jie uždirba gerai ir todėl kai-kurie turi jau ir bankose po keletą doliarių pasidėję.

S. Dauksza.

¶ FLORENCE, WASH. Sziose aplinkėse darbai eina gerai, giriose dirba kožną dieną ir darbininkai už dienos darbą gauna mokesties nuo $2.25 iki $3 00, atsakanczei pagal darbą. Naujai pribuvusiam darbas czia nesunku gauti, kad tik kas nori dirbti. Uždarbiaujanczių giriose lietuvių pažįstu tik dvi ypati, daugiau turi but jų czia ir nėra.

Simas Czerninskas.

¶ NEW YORK, N. Y. Apie 2000 darbininkų, dirbanczių prie statymo laivų, pakėlė straiką vien isz simpatijos savo saudraugams, straikuojantiems dirbtuvėse Townsend & Downey. Dirbtuvėse Morse sustraikavo 700 darbininkų, Hobokene, N.J. 150 darbininkų, ant Shooters Island 300 darbininkų.

¶ KANSAS CITY, MO. Czionai sustraikavo 200 maszinistų ir jų pagelbininkų, dirbanczių Kansas City Southern geležinkelio dirbtuvėse, reikalaudami padidinimo mokesties už darbą.

ISZ

Lietuviszku dirvu.

Isz Oxford Fornes, N. J.

Szi vieta yra apie 70 mylių nuo New Yorko į vakarus. Lietuvių czia visai, rodosi, nesiranda; yra apie porą szeimynų lenkų, apie 20 szeimynų slovakų ir beveik tiek jau magyarų. Randasi czia geležinės rudos kastynės ir pecziai iszkastai rudai tarpinti. Darbas vienog sunkus, užmokestis visai menka: maszinistas po žeme už 10 valandų darbo dieną gauna vos du doliaru, liuduoczius — 1.75 dol. Dirbantiejie ant virszaus darbininkai dirba paprastai po 12 valandų per dieną ir už tai gauna užmokestį nuo 1.25 iki 1.75 doliarų. Sziose kastynėse darbas mažu kiek yra sveikesnis negu anglių kastynėse, kadangi jokių dujų nėra, bet už tai daug sunkesnis. Prikrovęs vežimą turi pats jį nustumti prie skylės, taigi žmogus turi atlikti savo ir mulo darbą. Darbininkų unija susitvėrė czia tik pereituose metuose, 26 d. liepos, ir iki sziol da nė pusė darbininkų į ją nepriklauso. Dėlto kompanijoms ir smagu laipioti ant darbininkų krutinės.

Kovo 6 dieną, apie 8 val. rytmetyj sugriuvo siena naujo E.S.& J. kompanijos namo, kuriame talpinosi inžinai ir gariniai katilai. Griuvanti siena palaidojo po savim du darbininku: peczkurį Jones, anglą, ir jo pagelbininką Daniel Magyar, vengrą. Pirmąjį iszkasė isz po griuvėsių į porą valandų, antrąjį vienog ne greit surado, perdaug giliai buvo griuvėsių užverstas. Namas yra statytas pabaigoj pereitų metų, siena turėjo pusantros pėdos storio ir apie 40 pėdų ilgio, isz vidaus vienog neturėjo jokios atramos ir vietoj cemento ir vopnos panaudota buvo plytų suklijavimui pieska. Tas tai ir pagimdė nelaimę, kadangi pieskos juk ne gali plytų laikyti. Mat kur tik vargszas darbininkas dirbi, visur tavo gyvastis iszstatyta pavojuje dėl didžturczių godumo.

Svetis.

Isz Pittsburg, Pa.

Vasario 22 dieną vietinėj szv. Kazimiero mokykloj parengtas buvo muzikaliszkas vakaras. Parengė jį szv. Kazimiero Blaivystės Draugystė. Benas ant pucziamų triubų griežė visokius marszus, o bažnytinis choras dainavo lietuviszkas ir angliszkas dainas. Apart bažnytinio choro dainavo dar mokyklos mokintiniai — vaikai ir mergaitės. Dainuota, kaip man rodosi, neblogiausiai. Teip bažnytinį kaip ir vaikų chorus veda vietinis vargamistra su prisidėjimu kunigo Sutkaiczio. Jei tokie pasilinksminimo vakarai butų tankiau parengiami, be abejonės jie turėtų ne mažą vertę, kadangi tokiu budu gal szik tiek sulaikytų jie musų brolius nuo negeidžiamų jų darbų, kaip antai girtuoklystės ir kazyravimo isz pinigų. Musų kunigai paprastai moka tik keikti žmones, kad jie girtuokliauja ir paleistuvauja, bet keiksmais žmonių nepataisysi, ant doros kelio neatvesi, reikia czia panaudoti praktiszkesnį budą. Žmogus per dieną sunkiai nusidirbęs reikalauja sziokio tokio suraminimo, palinksminimo, kur jis galėtų nors ant valandos apie savo vargus užmirszti. Nerasdams kitokių atsakantesnių pragumų jis savo rupesczius skandina švaiginancziuose gerimuose, sau kompanijos jieszko karcziamose arba prie kazyrų stalelio. Jeigu vietoje to butų jiems suteikti kitoki pasilinksminimo pragumai, kaip antai panaszus minėtam muzikaliszki vakarai, draugiszki susirinkimai su pamokinancziomis prakalboms, vieszos skaitinyczios, etc. be abejonės kad tas užvaduotų žmonėms karcziamas ir tokiu budu patrauktų juos prie blaivesnio gyvenimo, prie doriszko ir protiszko pasikėlimo. Gaila tik, kad musų prakilnesniejie, apszviestesniejie žmonės, musų vadovai, ypatingai turinti vis da ant žmonių įtekmę kunigai apie tai nesirupina. Kunigai keikia žmones už blogus darbus, bet keiksmais juos tik labiau sudemoralizuoja, o ne pataiso.

Buvęs ant koncerto.

Lost Creek, Pa.

Gana ilgas jau laikas praslinko kaip apie musų kaimelio lietuvius nieko negalima buvo laikraszcziuose patėmyti, tarsi jau iszнyko viskas, kas tik buvo prakilnesnių musų vyrų nuveikta ant tautiszkos dirvos. Mat musų darbininkai iszkriko į tolymas vakarų szalis, o likusiejie draugai, netekę prakilnesnių vadovų, patįs ant syk nesumanė kaip toliaus veikti: vieni neturi drąsos, kitiems visai tautiszki reikalai ne rupi, treti vėl tam prakilnam darbui neatsakanti. Susieiname kartais, vieni kitus gundome, kalbiname, bet nė vienas nieko neisz drįsta pradėti. Politiszkuose dalykuose vienog pasisekė mums szįmet szis tas nuveikti. Priesz rinkimus p. Pužauskas pradėjo agituoti tarp lietuvių, kviesdams juos laikytis vienybės ir neparsiduoti politiszkoms partijoms. Atsirado pritarėjai, kurie nesigailėjo triuso, kad tik lietuvius į supratimą atvesti ir darbas tas ant niekų nenuėjo. Pastatytas kandidatu ant supervizorio mokyklų p. Feliksas Pužauskas, lietuvis, tapo ant to urėdo iszrinktas. Pasirodo mat, kad mes turime pajiegas ir tik reikia jas suvienyti, kad ką nors nuveikti. Be abejonės kitais metais nereiks jau tiek darbo paneszti, kad pastatyti savo tautietį ant bent kokio urėdo. Anglai, pamatę lietuvių solidariszkumą ir pajiegas, priesz rinkimus bandė jas suardyti, bandė papirkti alum ir kysziais, kaip tai budavo ir seniau, kada ant papirkimo lietuvių prisiųsdavo jiems kelis vežimus alaus, bet szįmet lietuviai atsakė, kad jie alaus nenori ir gali patįs jį sau užsipundyti, tegul politikieriai savo alų patįs iszgeria. Ko lietuviai reikalauja — tai sau ir savo vaikams vakarinių mokyklų, o kad tą sau iszkovoti, jie stengsis į mokyklų užveizdą savo tautietį iszrinkti. Ir iszrinko.

Kovo pirmą dieną susirinkome į vieną grįczią apie 8 vyrai ir turėjome terp savęs draugiszką pasisznekėjimą apie yvairius musų gyvenimo reikalus. Pasznekose atsiminėme ir apie lietuviszkus darbininkus, patekusius į maskolių nagus už žadinimą isz miegų savo brolių ir platinimą apszvietimo, o dabar kenczianczius vargą kalėjimuose ir Siberijoj. Todėl ant suszelpimo nelaimingų kankintinių nutarėme paaukauti po keletą centų, o prie to da pereiti per kitų lietuvių grįczias su kolekta. Surinkome tokiu budu isz viso 7 dol. 73 centus, atrokuojant vienog nuo to 10 centų pacztos kasztų, kankintinių komiteto kaseriui p. A. Olszewskiui pasiuncziame 7 dol. 63 centus. Visiems aukavusiems sudedame, varde kankintinių, szirdingą acziu.

Aukų rinkėjai:

M. Roczkus, J. Kalvaitis.

Isz Elizabeth, N. J.

Darbai czia tuo tarpu eina gerai ir nors mokestys už darbą mažos, bet dirbantiejie visgi sau ant pragyvenimo užsidirba, o mažiau iszleidus da po porą centų ir ant juodos dienos atideda. Lietuvių gyvena czia apie pusantro tukstanczio bet gero sutikimo tarp jų nėra. Paskutiniame laikė pradėjo czianykszcziai lietuviai tverti pagelbines draugystes ir pritvėrė jų net apie 12, darydami vieni kitiems konkurenciją, girdami kožnas savo draugystę ir didindami paszelpą ligoje. Nežinia tik, kaip ilgai tos draugystės įstengs užsilaikyti, kadangi perdaug padidinę paszelpas vargiai galės jas iszmokėti sąnariams susirgus. Prie peiktiniausių czianykszczių lietuvių darbų galima priskaityti jų pamėgimą kazyrų. Loszdami kazyromis prakisza jie visus savo sunkiai uždirbtus centus, o tame jiems padeda saliuninkai, kurie susitarę su visokiais makleriais vilioja pas save tamsunėlius ir isznaudoja juos iki paskutinio. Prakilnesniejie lietuviai bandė skųstis net miesto majorui, kad jis rupintus apie sulaikymą saliuninkų nuo jų nedorų darbų, bet majoras nieko sau isz to nedaro, nors buvo prižadėjęs iszvirkėlius suvaldyti. Dvasiszkas musų tėvelis teipgi nesirupina apie atitraukimą savo avelių nuo nepatogių darbų, bet kur jam ir rupintis, kad jis pats su saliuninkais sėbrauja. Lietuvių karcziamų yra czia visas tuzinas, visas jas lietuviai užlaiko, sukisza jose savo pinigėlius, užtat ant savo apsiszvietimo ir ant tautiszkų musų reikalų mažai kas paiso.

Molderis.

Isz Wilkes Barre, Pa.

Vietinė S.L.A. 35 kuopa 22 vasario parengė susirinkimą su prakalbomis ir dainomis. Žmonių buvo susirinkęs ne mažas burelis, kurie teip isz prakalbų kaip ir isz dainų buvo užganėdinti, apart vieno tik kunigo szvogerio, kurs norėjo iszszaukti laike susirinkimo triukszmą. Jo užmanymas vienog jam nenusisekė ir pats turėjo svetainę su gėda apleisti. Užsibaigus prakalboms ir dainoms buvo laikytas kuopos susirinkimas, ant kurio prisirasszė prie S. L.A. 17 naujų sąnarių, bet isz tų po vieną doliarą užsimokėjo tik 16. Taigi musų kuopa pasidaugino tą dieną ant 16 naujų sąnarių. Įženga ant prakalbų buvo 10 centų nuo ypatos, pertai visi susirinkimo kasztai likos pilnai apmokėti. Aut musų tautiszkų reikalų sumetėme isz viso 3 dol. 90 centų, isz kurių pusė turi eiti ant einanczios į augsztesnius mokslus lietuviszkos jaunuomenės, kita pusė ant kankintinių.

Kuopos prez. W. E. Bazilius.

Laiszkas į Redakciją.

MALONUS PONAI:

Isz patalpinto "Lietuvoje" mano laiszkelio į redakciją asz ne labai esu užganėdintas. Laiszkas iszrodo lyg kokiu iszsiteisinimu, tuom tarpu, kad asz savo laiszkelyj klausiau Tamistą, kas raszė 6 ar 7 nr. "Lietuvos" melagiszką korespondenciją apie Plymouth'o parapijos reikalus; ir kodėl Jus, nepersitikrinę ar tai teisybė ar ne, tuoj ją patalpinote laikrasztyj? Asz norėjau kad duotumėt ant tų dviejų klausymų sziokį ar tokį atsakymą, o Jus mano laiszke apleidote kelias tarmes ir padarėte tą, ką asz visiszkai ne mislynau daryti. (Isz laiszko iszleisti vien privatiszki reikalai ir tas, kas buvo per laiszką praneszta. Rd.)

Girdėjau kad Plymouth'o parapijonai Tamistoms teipgi yra raszę, melsdami kad pasakytumet, keno tai buvo korespondencija? ir jie atsakymo negavę. (Parapijonams atsakymas tas pats tinka ką ir klebonui, kadangi jie juk iszvien veda parapijos reikalus. Jų atsiliepimas patilpo tam paczиam "Lietuvos" numeryj. Rd.)

Jeigu asz ir mano parapijonai prižadėjome Tamistoms kad apszmeižėjo, jei jo pravardę iszduosite, į sudą neskųsime, o vardą jo norime žinoti vien dėl to, kad apturėtu sarmatą už melagystes, tai nesuprantu, kodėl jį slėpiate? Matyt Jus norite, kad jis Jums ir daugiau apjuodinimų paraszytu. Slėpdami, jį ir kitus tokius tik padrąsinate. Taigi, o vis kalbate apie pataisymą iszvirkusios Amerikoje lietuviszkos laikrasztystės! Tokiu budu taisydami nepataisysite. (Mes norime, kad korespondentai mums prisiųstų teisingas žinias, o ne apszmeižimus, bet ką gi daryti, kad tą užduotę teip mažai korespondentų supranta. Ar slėpimas pseudonymų yra geras ar ne, mes apie tai protauti ne galime. To reikalauja laikraszczių etika, o ją mes sutvėrėme; gaila vien, kad mes tos etikos net per tankiai neilaikome. Mynioja ją lygiai kunigai, kaip ir ne kunigai. Rd.)

8 dieną kovo buvo Plymouth'o parapijos susirinkimas ir tapo nuspręsta ve kas (nutarimai iszraszyti isz protokolų žodis į žodį):

Užklausymas parapijonų I: Ar visi ėsate užganėdinti isz rokundų statymo bažnyczios ir klebonijos, kurios siekė $20102.60c.?

Atsakymas parapijonų: Visi esame užganėdinti.

Užklausimas parapijonų II: Ar visa parapija užvierina, kad "insurance" buvo tik 15.000 dol. ant bažnyczios, klebonijos ir bažnytinių ir klebonijos daigtų, ar reikalauja kad da sykį eit pas agentą, pas vyskupą ir į "courtą" peržiurėt?

Atsakymas parapijonų: Nereikalaujame ir visi vienu balsu užvierino.

Užklausimas parapijonų III: Ar pristojatė kad atjieszkot korespondentą, kurs Nr. 6 ar 7 "Lietuvos" nužemino kunigą ir visą parapiją, paduodamas visai melagingą korespondenciją apie parapijos reikalus?

Atsakymas: Visi pristojame ir su kaszta s parapijos.

Taigi da kartą praszome Tamistų, bukite teip malonus, praneszkite kas raszė tą apszmeižianczią musų parapiją korespondenciją, o mes busime užganėdinti. Su guodone, varde Liet. Plymouth'o parapijos

Kun. J. Žilinskas.

(Apreikszti tikrą savo pravardę gali tik pats atsiuntęs korespondenciją pseudonymas; nė jokia redakcija to daryti ne turi tiesos, tą draudžia laikrasztininkų etika. Tą kunigas Žilinskas gerai žino, kodėl todėl reikalauja to, ko laikrasztis padaryti ne gali? Rd.)

Isz visur.

‖ Revoliucijiszka propaganda rusiszkoje kariaunoje vis ir vis didesnį pobudį priima, teip kad karės ministeris Kuropatkin iszleido dabar net slaptą tame dalyke cirkuliarą. Cirkuliaras vienok pateko ir į revoliucijonierių rankas, kurie tuojau savo laikraszcziuose jį apgarsino. Isz cirkuliaro pasirodo, kad propaganda atkreipta buvo ne tik į oficierus ir kareivius isz lauko pusės, bet ir paczioj kariaunoj susikurę yra revoliucijos propagandos židiniai. Ekaterinoslavo leib-grenadierių pulke tą propagandą vedė cziela kareivių organizacija po vada vieno savo draugo Alszanskio. Toliaus, laike tirinėjimų dėlei kaimieczių maisztų iszėjo į aiksztį, kad žmonėms dalijęs yvairias revoliucijiszkas brosziuras oficieras 132 Simferopoliszko pulko Pasko. Pasiremdami ant to cirkuliaro yvairių pulkų virszininkai iszleido visokius padavadyjimus, turinczius už mierį besiplatinantį judėjimą gesyti. Teip antai Mohilevo, Lietuvoje, brigados komendantas pavelijo į miestą įleisti tik tokias pavienes ypatas, kurios pasirodys pilnai isztikimomis. Prie to daromos tankiai netikėtos kratos pas kareivius, kaip antai nesykį jau atsitiko Senapilyj ir Panevėžyj. Pastaram laikė pas juos, teisybė, nesurasta jokių uždraustų rasztų, bet visgi kareiviai kai kur gavo pliekti už skaitymą cenzuruotų legaliszkų knyguczių be ypatingo savo vyriausybės daleidimo.

‖ Vokietijos parlamente socialistiszkas pasiuntinys Bebel smarkiai kritikavo praktikuojamas vokiszkoj armijoj nedorybės. Įsiviesząatavęs tarp oficierų paprotys dėlei menkniekių galabintis ant duelių esąs prieszingas moraliszkumui, religijai ir esantiems įstatymams, o vienog pats kaizeris pripažįstąs, kad dvikova esanti neatbutina reikmenė armijoj ir dovanojąs bausmes nusudytiems už galvažudystę oficierams. Toliaus Bebel užsipuolė teipgi ant oficierų ir unteroficierų už žvėriszką pasielgimą su paprastais kareiviais. Seržantai paprastai randą sau didelį priimnumą skaldyme ausų ir badyme panosių jauniems rekrutams. Daugiausiai turi nukentėti silpnaprocziai, pusiau idijotiszki rekrutai, kurie visiszkai neturėtų but priimami į kareivius, kaipo ligoniai, jeigu militarizmo manija nebutų apvilkusi migla kareiviszkų daktarų protą. Buvo atsitikimas, kur seržantas privertė jauną kareivį iszsiižioti, o paskui spiaudė jam tiesiog į atidarytą burną! "Stebėtis tik reikia, kaip ant tokio gyvuliszko darbo gėdyjamasis kareivis neįgavo tiek moraliszkos drąsos, kad tą bestiją tiesiog ant vietos nudurti!"— suszuko ant galo, apmauda užsidegęs, Bebel.

‖ Į Helsingfors, Finlandijoj, atvyko Abo sudžių pirmsėdis Streng. Žmonės pasitiko jį su kaczių muzika, o vieszbucziai visai atsisakė jį priimti, teip kad Streng priverstas buvo pas savo pažįstamus pastogės jieszkoti. Mat kaipo sudžių prezidentas mieste Abojis, prieszai valią kitų sudžių, įsakė visus paduotus ant generalo Kaigoradovo skundus isz kalendoriaus iszbraukti. [Kaigoradovas buvo skųstas už tai, kad jis, laike ėmimo rekrutų, paliepė kazokams plakti visai nekaltus žmones]. Už patarkavimą galvažudžiui Streng dabar yra labai žmonių nekenczemas ir ant durių namų, kuriuose jis gavo prieglaudą, ant rytojaus rado prilipdytą popierą su paraszu didelėms litaroms: "Czia gyvena iszdavikas Streng."

‖ Dalmacijos gyventojai kenczia didelį vargą. Dėlei stokos duonos ir kitokio maisto tukstancziai žmonių valgo medžių žievę ir sziaip visokias žoles, kokias gali surasti. Austrijos ciesorius, norėdams duoti nelaimingiems žmonėms sziokį tokį uždarbi, įsakė pradėti taisyti senus ir pilti naujus kelius. Vindobonoj susiorganizavo komitetas, kurs vargą kenczianczioms suszelpti pradės rinkti aukas. Prie to Kroacijos archeologiszka draugystė, kad suteikti baduoliams užsiėmimą ir uždarbį, žada pradėti kasimą vietų apie kaimą Plavno, kur tikisi svarbias archeologams iszkasynas surasti.

‖ Anglijos karės ministeris pareikalavo nuo parlamento paskyrimo 170 milijonų doliarų ant užlaikymo kariaunos. Tokios jau sumos reikalauja ir kariszkos laivynės ministeris. Visiems iszkaszcziams pridengti dabartinis Anglijos randas reikalauja iszviso 750 milijonų doliarų. Suma ta, kaip pasirodo, virszija spėkas žmonių mokanczių vieszpatystei mokesczius. Kadaisi John Bright pasakė, kad randas, kurs kasmet iszduoda daugiau per 350 milijonų doliarų, turi but panaikintas. Dabartinis Anglijos randas iszduoda daugiau negu dvigubai tiek!

‖ Oficialiszkos statistiszkos žinios, paduotos Anglijos parlamentui parodo, kad skaitlius iszkeliavusių isz savo tėvynės airių pereituose metuose buvo 40401. Bėgyje paskutinių penkių deszimczių metų iszsikraustė isz Airijos ant visados keturi milijonai ir szimtas tukstanczių gyventojų. Dėlei teip didelės emigracijos su laiku Airija gali visai be gyventojų pasilikti, todėl Anglijos valdžios apmislinėja dabar, kokiu budu tą iszeivystę, jeigu jau ne visiszkai sulaikyti, tai bent sumažinti.

‖ Pasirodo, kad Vokietijos kaizeriui vis gi jei ne daugiau, tai bent vieno szulo truksta. Pasikvietęs tulą francuzą į pagelbą, jis pradėjo knistis po visokius senus dokumentus, savo pranokėjų paliktus, ir butinai nori susekti savo gentkartės pradžią. Ir sztai dabar jis apreiszkė, kad suradęs tikrus faktus, juog tiesia linija jis paeinąs nuo dviejų szventųjų: szventos Elzbietos ir szventos Jadvygos.... Na, butų pasakęs, kad tiesia ar kreiva linija paeinąs nuo Jievos ir Adomo, tai bent niekas nė neabejotų.

‖ Amerikos kapitalistų sindikatas nupirko Szvedijoj vario kastynes, gulinczias netoli Tornelake, už kurias užmokėjo keturis milijonus koronų (apie 550 tukstanczių rublių). Yra tai pirmas nusidavęs amerikoniszkiems kapitalistams geszeftas toje szalyj, kadangi iki sziol Szvedijos randas stengėsi visoms pajiegoms godžių Amerikos kapitalistų į savo vieszpatystę neįsileisti. Nusisekus pirmiems bandymams, be abejonės jiems ant toliaus bus jau lengviau savo eksploatacijos lizdus Szvedijoj krauti.

‖ Buvęs kadaisi kaizerio Viliaus mokytojas, pulkauninkas Sidney O'Danne pabėgo isz beprotnamio ir rengiasi iszkeliauti į Ameriką. Jis ginasi, buk esąs sveikas ir bereikalo jį ciesorius laikąs beprotnamyj. Budams Viliaus mokytoju, O'Danne tankiai savo ciesoriszkam mokintiniui žandus apskaldydavo, o dabar rengiasi iszleisti dvi brosziuras apie buvusį savo mokintinį, užvardytas: „Vokiszkojo Dreyfuso prietikiai" ir „Mažas Vilius". Pulkauninkas iszrodo visai sveiku ir pilno proto žmogum.

‖ Karaliaucziuje kariszkas sudas nusudijo ant 3 mėnesių į kalėjimą leutenantą Steffens, kurs buvo skųstas už muszimą kareivių. Isz viso jis iszpėrė 118 kareivių, tarp tų dvydeszimt penkiuose atsitikimuose kapojo jis savo pavaldinius pliku kardu. Už tokį žvėriszką pasielgimą Steffens užsitarnauja didesnės bausmės, bet priežodis sako: varnas varnui į akį nekerta.

‖ Ugnakalnis Vezuvijus, Italijoj, nepaliauja virti ir kartas nuo karto izmeta isz savęs deganczią masą. Jaucziasi tankus žemės drebėjimai ir girdėtis požeminiai griausmai. Žmonės vienog yra teip su tuo apsipratę, kad visai nemislija apie pavojų. Amžiai iszdildė isz atminimo nelaimę, įvykusią 79 metuose po Chr., kada tas pats Vezuvijus palaidojo visą miestą Pompeją.

‖ Popiežiaus delegatas Guidi pataria vatikanui sutverti ant Filipinų salų naujas vyskupystes ir apsodinti vyskupais amerikonais. Keturios vakuojanczios vyskupystės turėtų buti apsodintos dviem amerikonais ir dviem czabuviais vyskupais. Delegato proponuojami kandidatai esą isztikimi Suvienytų Valstijų pavaldiniai.

‖ Francuziszkas laikrasztis „Soir" pranesza, kad buris tuaregų, Kavra apskrityj, (Afrikoj), užpuolęs ant porto Pradie, bet stovintis ten francuziszkas garnizonas užpuolikus atmuszę. Septyni francuziszki kareiviai kovoje likos užmuszti, o du oficierai sužeisti.

‖ Vokietijos ciesorius paliuosavo nuo bausmės oficierą Wernerą Grauwert, kurį kariszkas sudas buvo nusprendęs ant dviejų metų kalėjimo už užmuszimą dvikovoj d-ro Ayre isz Fiensburg. Tuomi mat kaizeris panaikina bausmę už užmuszystas, padarytas dvikovoj.

‖ Szisurinėje Queenslando [illegible]lyj, Australijoj, pereitą utarniką siautė baisus cyklonas, kuriame daug žmonių pražuvo. Laike sudros Townsvillėj sugriuvo vienas ligonbutis ir užmuszė szeszis žmones. Bažnyczios, mokyklos ir szeip paprasti namai į griuvėsius pavirto.

‖ Peterburge policija susekė ir suaresztavo vagilių, kurs neseniai įsilaužęs į szv. Izaoko katedrą pavogė isz stebuklingo abrozo deimantus ir kitus brangakmenius vertės apie 50 tukstanczių rublių. Vagilius pasirodė beesąs sunumi vieno popo.

‖ Czekijoj ir Saksonijoj 5 ir 6 dienose kovo buvo smarkesni žemės drebėjimai. Glaslico gyventojai apleido namus ir iszbėgiojo į laukus, kadangi namai pradėjo judėti ir baisu buvo juose paslikt, kad neužgriutų.

‖ Vokietijoj kilo smarkus judėjimas, prieszingas įleidimui atgal jėzuitų. Essuose, Saksonijoj ir Bavarijoj rengiami skaitlingi žmonių susirinkimai, ant kurių atvirai protestuojama prieszai įsileidimą jėzuitų.

‖ Anglijos karalius Edvardas žada 31 kovo iszkeliauti į Portugaliją, kur jis per keturias dienas vieszėsęs pas karalių Carlos.

‖ Laikraszcziai pranesza, buk Tomske, Siberijoj, įvyko dideli studentų maisztai. Artesnių vienog apie tai žinių da truksta.

⁂ Garsus iszradėjas vaisto nuo difterijos, profesorius Behring dabar vėl apgarsino, kad jis iszradęs naują vaistą džiovai gydyti, ar bent nuo džiovos apsaugoti. Naujai iszrastą serum jis įszmirksztęs szimtui galvijų po oda ir paskui įleidęs gyvus džiovos bacilius, bet nė vienas gyvulys neapsirgęs, įleisti džiovos bacilijai ne tiktai nesiplatinę, bet umai isznykę. Toliaus profesorius tvirtina, buk jo naujai iszrastas serum visiszkai apsergėja vaikus nuo džiovos ligos ir iszgydo nuo tuberkulų. Suaugusių vienog ne iszgydo. Profesorius Behring sako, kad džiovos liga nesanti paveldėjama, bet kiekvienas žmogaus organizmas turįs pasiduoti džiovai teip, kaip ir kitoms ligoms.

Tamsumas žmonių nelaimės priežastis.

(Pagal Spencer'į).

Skaitlius žmonių kasmetą vis didinas, taigi auga skaitlius norinczių valgyti, gerti, veisties, ragauti gyvenimo linksmumų! Bet angszta jiems ant svieto. Kova už gyvenimą kas kartą asztrinas. Nelaimė ir sunkus gyvenimas spaudžia, kovos įrankiai daros vis gudresni; reik visuomet saugoties, reikia kitam koją pakiszti, jeigu nenori, kad tau kas nepakisztų. Sunku alsuoti, sunku gyventi. O jug beveik viskas įvyksta dėlto, juog konkurentų skaitlius auga greicziaus, negu gyvenimo privolės.

Kodėl tai teip yr, gal patįs žmonės tame kalti? Gal tai ne „geležinė gamtos tiesa", bet žmonių tamsumo rezultatas? Gal buti; bet vis gi negali užginczyti liudno fakto tebesanczių terp žmonių asztrių santikių. Juo toliaus priesz save žiuri, juo daugiau isz rodo butinai reikalingu daiktu sustabdyti tą tylinczią, bet beszirdžią kovą, tą paslėptą žmonių neapykantą vieno priesz kitą. „Homo homini lupus" — tesybė, amžiais sutverta, tamsumu ir neturtu stiprinama! Kaip-gi ją isznaikinti? Jug ne gerumas įsmigęs gilai į žmonių prigimimą, ir isznaikinti jį galima tik pertvėrus žmogaus prigimimą. Reik sulaikyti žmonių skaitliaus augimą, reik, kad kasmetą gimstanczių skaitlius nepervirszintų mirsztanczių skaitliaus, reik žmogaus veislingumą sumažinti.

Bet kaip szitą atsiekti? Ar nesekti didžio Maltus'o patarnės, kursai, kaip žinoma, rekomendavo „protingą užsilaikymą"? Neturtėliai! apsunkinti darbo ir prislėgti vargo, tai jums szitas „protingas užsilaikymas" prisiulomas! Jus turite sukauti save vardan tų žmonių, kuriems nėra reikalo „užsilaikyti", kuriems nėra reikalo bėgti ant turgaus darbo jieszkoti, rupinties apie algos paaugsztinimą, apie darbo dienos sutrumpinimą ir tt.... Bet liriszkam palocui czionai ne vieta, — geriau grįžime prie savo klausimo.

Isz bioliogijos yra žinomos szitos tiesos veislingumo.

1. Veislingumas prasideda tada, kada organizmo augimas ir fiziszkas lavinimas eina galop.

2. Juo geresnis yra maistas, juo stipresnis ir geresnis buna organizmo veislingumas;

3. Juo didesnis buna vargas, juo silpnesnis buna organizmo veislingumas.

Darodinėti, juog žmogus įgauna „lytiszką subrendimą" tada, kada jo augimas ir fiziszkas lavinimas baigias, darodinėti szitą, man rodos, nereikalinga. Negu galima duoti paveikslų keletą. Afrikos Hotentotai yra labai blogam materialiszkam padėjime: dirba jie daug, o maitinas labai blogai; dėlto pas juos retai esti daugiaus dviejų — trijų vaikų, ir daug jų žmonių yra neveislingų. Australiecziai ir daug kitų žemesniųjų rasų velka labai sunkų gyvenimą. Norėdami rasti maistą, turi daug ir ilgai dirbti. O ką jie valgo? Szaknis, kirmes, vabalus, medžių vaisius — szitas jų maž maistingas ir sunkiai pervirinamas maistas. O ir tą maistą netsuomet jie gauna. Isz kur-gi gal gauti jų žmonos szitą maistą, katras eitų ant jų vaisių maitinimo, jeigu labai tankiai paczios netur ką valgyti. Visos tos rasos labai silpnai veislingos. Kafrai gi, kurie užsiima gyvulių auginimu, valgo mėsą ir pieną, yra labai veislingi.

Statistika leidžia mums iszvesti, juog dirbanczios luomos mergelės per tai vėliaus iszsilavina lytiszkai, negu vidutinės luomos mergelės, kad per daug darbuojas fiziszkai ant visokių fabrikų, farmų ir t. t. Kas netik daug darbuojas, bet ir dar blogai mintas, tas negali nė turėti savyje pakaktinai energijos, reikalingos užmezgimui ir užauginimui vaisiaus. Vienu žodžiu, darbininkai abelnai tur mažiau vaikų, negu vidutinė luoma. Bet szitai augsztesnės luomos — jos teipogi mažiaus veislingos, negu vidutinės. Jų merginos maitinas jug gerai; jų gyvenimas geras; jokių rupesczių apie rytą dieną jos daugiausiai neturi, teip kad visos szitos sąlygos, rodos, turėtų padidinti veislingumą! O iszeina kitaip. Kodėl daugumas augsztesnių luomų turtingų merginų teip blogai fiziszkai iszsilavinusios? Kodėl jos teip blogai iszpildo savo gamtiszką pareigą? Kodėl tarpe jų yra daugybė visai neveislingų, kitos gimdo retai, greit nustoja gimdžiusios ir t. t? Dedas tas viskas teip dėlto, juog smegens tokių merginų nuo pat jaunystės apsisunkina su daugybe žinių, atmintis kamuojas, mintis per anksti persivargina visokiomis sausomis ir nenaudingomis žiniomis ir ant galo jų nesustiprėjusiam organizmui priseina nustoti teip daug gaivių spėkų, kad nėr ką nė kalbėti apie atlikimą veislės darbo! Vyrams atseina sulyginant mažiaus atiduoti maistingų sulczių ant iszdirbimo vaisių, vienog ir ant jų padaugintas proto darbas (o daugiausiai moksliszki užsiėmimai — kaip matematika, filozofija) uždėda neiszbraukiamą ženklą. Užtėmyta yra, juog žmonės, ką karsztai užsiima proto darbu, palieka po savęs mažai arba visai nepalieka vaikų. Isz viso szito matome, juog „blogas maitinimas ir įtemptas fiziszkas ir dvasiszkas darbas susilpnina žmogaus veislingumą".

Tai gal, pasiremiant ant to, kad blogas maistas ir sunkus fiziszkas darbas pamažina veislingumą, ir pasistengti, idant viskas pasiliktų teip, kaip yra? Juog jeigu daugumas žmonių maitinsis tuomi, kas tik paklius, jeigu jie knups po sunkiausių darbų nasz'a, naikins savo energiją, tai tas tik iszeis jiems ant naudos: mažiaus gims žmonių, ir tokiu budu bus lengviau gyventi. Bet ar teip tas yra? Daleiskime, kad blogas maistas ir sunkus darbas padarė savo, t. y. pamažino veislingumą. Kas gi bus toliaus? Kova už buvį truputį nutils, nes konkurentų skaitlius ant gyvenimo arėnos pasimažins. Lengviau bus tada gyventi: tie, kuriems pirmiau buvo sunku gyventi, pradės dabar geriau maitintis ir mažiau eikvoti gyvenimo energiją ant uždarbiavimo; ir vėl pas didins veislingumas, ir viskas prie seno sugrįsz! Teip virsta vienpusiszkos svajonės tų besirupinanczių apie žmonijos laimę geradėjų! Tai gi ir matome, juog neperstojancziam žmonių skaitliaus augimui reikia priesz-statyti ne badą ir ne persunkų fiziszką darbą, bet dvasiszką ypatos lavinimą. Visopusiszkai iszsilavinusi ypata padės galą savo per daug didžiam veislingumui.

Žmonija mažu žingsniu priversta yra eiti prie to. Pažiurėkime tik, kaip ant svieto dedasi? Kas metai auga reikalavimai ant visokių daigtų pirmo neatbutinumo — maisto, drabužių, įrankių ir t. t., auga per tai, kad žmonių skaitlius didinas. Bet padėkime, kad žmonės nedidina visų tų reikalavimų produktų, jie, kaip keletas metų atgal, teip ir dabar iszdirba tiek-pat, ir padėkime, kad jau to neužtenka žmonėms. Kas iszeis? pasididins nelaimė, neturtas, iszsiplatins ligos, visoki prasižengimai ir tt..... Viskas szitas, gailės jausmas, baimė, vers žmones surasti budą padauginimui reikalingų produktų, spirs juos lavintis dvasiszkai. Bet ne vienpusiszkai reikia žmogui savo protą lavinti: isz tokio lavinimo maža nauda; vienpusiszkas darbas, kokiai jis nebutų, tik užmusza besilavinimą žmogaus, pažemina jo dvasiszkas spėkas, atszipina protą ir jausmus. Toksai mokytas, kurs užsiima vien kokiu nors siauru specialiszkų darbu, kurs mislija, kad szviesa tik tame lange, prie kurio jis sėdžia — nedaug atnesz naudos musų klausimui. Kova terp žmonių už maistą turi isznykti. Szita kova naikina geriausias žmonių spėkas. Toje kovoj tankiausiai nyksta netik labai iszsilavinusios ypatos. Teip kaip akli gyvuliai, gyvenantiejie tamsybėj, labai gerai ten jaucziasi, o matantiejie tamsybės neapkenczia, teip ir czionai. Mes turime perlaužti tas gamtos tiesas, kurios mus stumi ant netikro kelio. Reikia stengtis, kad daugintųs idealiszki tipai, o nyktų teip vadinami „praktiszki", t. y. tokie, kurie bijos žinios szviesos, kurie nežino placziausių mislies reikalavimų, gilių duszios judėjimų, kurie yra siauri specialistai ir tt. Ten, kur neturtas, nelaimė, kur rupesczai apie rytojaus dieną kaba ant žmogaus lyg Damoklio kardas, kur maistas reikia pelnytis sunkiu darbu, ten negali buti kalbos apie dvasiszką ypatos iszsilavinimą! Kada padėjimas minių pasigerins, kada jos atsiliuosuos nuo rupesczių apie rytojų, tada jų szirdyse atsiras ir artymo meilės jausmas, ir noras iszplatinti proto apregę! O kol neturtėliams priseis vilkti savo gyvenimą badaujant, kol jiems priseis naudotis mielaszirdystės dovanomis, negali tikėtis, kad jie galėtų dvasiszkai iszsilavinti; kad jie tokiu budu galėtų padėti galą perdaug didžiam besidauginimui žmonių ir sutvertai per tą kovai.

Viskas szitas — svajojimas, pasakysite. Tebuk ir teip. Žmogaus pareiga yra iszpildyti sziuos svajojimus, padaryti, kad idejos įgautų virszų, kad szviesa iszsiplatintų visur, o bus žmonėms lengviaus ant svieto gyventi!

Apuokas.

Nekroliogas.

Ant Siberijos geležinkelio ties stacija Bogotol, 3 d. rugpiuczio pereitų metų tapo užmusztas Rygos polytechniszkos mokyklos studentas lietuvis Motiejus Demikys, kurs ten, kaipo inžinierius, praktikavo ant tavorinio trukio. Mat puslaukiniai tolymos Siberijos gyventojai, norėdami apvogti trukį, iszsukinėjo geležinkelio rėles ir dėlei tos priežasties įvyko katastrofa, kurioje drauge su Demikiu pražuvo ir trukio maszinistas. Demikį prislėgė nuszokęs nuo rėlių garinis katilas, nulaužydamas jam ranką, galiaus, trukus garinei trubelei, nelaimingą jaunikaitį iszsiveržę garai suvirino.

Velionis paėjo isz Liepalotų kaimo, Naumiesczio pav., Suvalkų gubernijos. Nors p. a. Motiejus labai vėlai pradėjo eiti mokslan (budams jau 16 metų berniuku), bet savo gabumu moksle 1900 m. baigė gimnaziją Rygoj ir ten jau tuojau past jo į polytechniszką institutą. Budams studentu, Rygoj jis visiems buvo gerai žinomas kaipo karsztas mylėtojas lietuvystės. Lietuviszką kalbą jis žinojo puikiai ir visur, kur tik buvo galima, stengėsi savo motiniszką kalbą vartoti, tuomi paragindamas ir kitus ją pamylėti ir veikti ant tėvynės labo. Jam pirmam priguli iniciatyva įvedimo Rygos gimnazistams lietuviszkų pamokslų ir abelno susipratimo tautos reikaluose tarp jaunuomenės, ant ko velionis yra daug triuso ir vargo padėjęs. Apart raszinėjimo korespondencijų į „Varpą" ir kitus doresnius laikraszczius, p. a. Motiejus užsiminėjo rinkimu statistiszkų žinių apie Lietuvą ir jos gyventojus. Galiaus jis buvo užsiėmęs raszyti platesnį veikalėlį ant temos: „Ar pasididino lietuvių tauta XIX szimtmetyje", bet to rasztelio netikėta mirtis nedavė jam iki galui iszvesti. Ypata velionio Motiejaus gali mums geriausiai paliudyti tą tiesą, juog kiekvienas žmogus pirmucziausiai turi but mokinamas ir lavinamas vien tik gerai jam suprantamoj motiniszkoj kalboj, o tik ją gerai pažinęs ir turėdams tvirtą pamatą, gali griebtis ant tolesnio tobulinimosi svetimų kalbų. Iki 15 metų velionis vien tik lietuviszką kalbą mokėjo, bet užtai buvo tvirtas joje, gerai iszsilavinęs ir apsiskaitęs visais tais moksliszkais populiariszkais rasztais, kokie tik iki tam laikui buvo musų kalboje iszėję. Tik eidams į augsztesnius mokslus, jis savo gabumu greitai apsipažino su svetimoms kalboms, su užrubežine literatura ir, galiaus, įgijo puikią pažintį kliasiszkos literaturos, apie kurią tankiai vesdavo disputus su savo moksladraugais, tarp kurių jis buvo autoritetu.

Velionis buvo szvelnaus ir atviro budo ir turėjo savo pusėj didelę simpatiją visų tų, kurie jį arcziau pažinojo. Pragyvenęs vos pusantro mėnesio Siberijoj jis mokėjo teipgi patraukti prie savęs simpatiją visų, su kuriais jam teko susidurti. Jo palaidojime dalyvavo apie tukstantis žmonių ir ant kapo prikrauta stirtos vainikų.

Tegul gi tau, brangus tautieti ir žmogau, bus lengva žemelė, kad ir toli nuo numylėtos tavo tėvynės.

Svirplys.

Nauji rasztai.

Darbininkas, neperiodiszkas darbininku laikrasztis, iszleidžiamas Lietuviszkos Socialistu Kuopos Chicago, Ill. už vasari 1903m. Nr.2., pusl. 64, preke 15c.

Szitame numeryje telpa yvairaus turinio straipsniai, atsinesanti prie darbininkų luomos ir kliudo visokeriopus klausimus jos padėjimo. Isz straipsnių yra minėtini szitie: Vienybė ar susipratimas, Dėlei kalnakasių straiko, Zola — atžvilgis į jo darbus, Kalba isz priežasties apvaikszcziojimo gimimo dienos S. Daukanto, Juodosios kepurės, Kaliniui, Kalinio dainos (eilės), Dabartinė vergyba, Valnysta, Laisvas darbininkas (eilės), Akyvaizdoje gyvenimo, Reikale darbininkiszko fondo, Bažnyczia kaipo palaikytoja vergijos, Straikai ir sutaikinimas ir keletas žinių isz visur. Norinti jį gauti turi kreiptis prie V. Miszeikos, 95 Canalport ave., Chicago, Ill.

Ethnologija arba mokslas apie žemes tautas. Pagal D-rą M. Haberlandta ir Letourneau sutaise Szernas. Turtu ir spauda "Lietuvos", Chicago, Ill. 1903. Pusl. 668.

Visas szis veikalas pirmiau spaudinosi "Lietuvoj", taigi skaitytojai turėjo progą su juo apsipažinti. Dabar padaryta jo atspauda atskiroj knygoj.

Vietines Žinios.

— Valdytojas restauracijos po nr. 460 W. Madison ul. yra žmogus labai atsargus ir savo tarnams nė kasieriui neužsitiki. Kadangi restauracija yra atidaryta naktį ir dieną, pertai jos savininkas Preovolous niekada negauna pasilsėti, kadangi turi savo pavaldinius daboti. Ant galo vienog visai pailso ir sztai pereitą sanvaitę jis paliko priežiurą savo giminaicziui, sakydamas, kad eina ant tulo laiko pasilsėti. Ir iszėjo. Praslinko pora dienų, o apie savininką nieko negirdėti. Baimės apimtas giminaitis, kad kas su savininku pikto nebutų atsitikęs, praneszė policijai. Po ilgų jieszkojimų policija surado jį ligonbutyj, kur Preovolous nusisamdė kambarį ant visos sanvaitės, kad ramiau atsilsėti. Miegojo jis czia keturias paras be pertrukio ir iszbudintas staczai atsakė, kad da turįs tris paras miegoti. Kada iszsimiegosęs, tasyk vėl eisęs savo pavaldinius daboti.

— Tula moteris Olson isz didelio gailesczio dėlei mirties savo dukters, gavo proto sumiszimą. Policijantai norėjo ją paimti ir nugabenti į ligonbutį, bet ji smarkiai gynėsi, prie to jai gelbėjo jos didelis szuo. Vargszė teip nieko ir nepris leidžia.

— Sudžia Tuthill kalbina darbininkų organizaciją "Chicago Federation of Labor", idant ji reikalautų nuo valstijos legislaturos paskyrimo 500 tukstanczių doliarų ant įsteigimo amatų įmokyklos naszlaicziams.

— Dirbantiejie ant elevatorių Auditoriume darbininkai rengiasi straikuoti dėl to, kad jiems laike pietų pritarnauja merginos, su kuriomis jie negali angliszkai susiszneketi.

"Lietuvos" Skaitytojams.

Tiems visiems skaitytojams, kurių laikas prenumeratos už laikrasztį „Lietuvą" yra iszsibaigęs, ir jokios žinios apie savę mums nedavė, szį numerį „Lietuvos" siuncziame paskutinį. Kurie nori kad „Lietuva" neliktu sulaikyta, teiksis tuojaus prisiųsti prenumeratą. Kas iki 24 szio mėnesio neužsimokės nė žinios neduos, tas jau ateinanczio „Lietuvos" numerio negaus. Chicagiecziams neužsimokėjusiems ir žinios nedavusiems szio numerio jau nesiuncziame.

A. Olszewskis, Iszleistojas.

Draugysczių Reikalai

Chicago, Ill. Dr-te D.L.K. Zigmanto laikys savo prieszmetini susirinkima nedelioj, 22 d. Kovo, 1903m., saleje po nr. 4601 5-th ave., 1:30 val. po pietu, ant kurio neatbutinai privalo buti visi tos Dr-tes sanariai, nes bus rinkimas nauju virszininku ant szio meto. Už nepildyma szio paraginimo bausme $1.00. Teipgi yra užpraszomi nauji draugai ant prisiraszymo prie grynai tautiszkos draugystes, kuri neužsiima asabiszkais reikalais, vien rupinasi apie gerove savo draugu. A. Žemaitis, sekr., 686 31-st St.

Philadelphia, Pa. Nedelioj 29 Kovo 2 val. po pietu, ant Washington Hall 4-th & South sts. atsibus visuomeniszkas susirinkimas lietuviszku darbininku, kad apkalbeti bėganczius dalykus ir dabartini padejima, teipgi paminėti 20 metų sukaktuves iszejimo "Auszros". Inejimas vyrams 10 c., moterims dykai.

Komitetas.

Nauja parapija.

Chicago, Ill. Ant sziaurines miesto dalies susitvere nauja lietuviszka R.K. parapija, vardo Paneles Szvencz. Auszros Bromo. Su daleidimu Chicagos vyskupo pirmos tos parapijos miszios tapo laikytos nedelioj, 15 Kovo, 11 val. ryto, bažnyczioje Sz. Stanislovo kolegium, Division St. ir Holt ave. Toliau ten bus laikomos miszios kas nedele, 10 val. ryto. Velykines iszpažintis prasides 21 Kovo. Visi tos dalies miesto lietuviai gali dabar savo dvasiszkus reikalus atlikti szioje naujos parapijos bažnyczioje. Už komiteta pasiraszo

A. Jasinskas, 100 Cleaver St.

Dabartine Pinigu Preke.

Iki 500 rubliu, rublis po............52½c
Nuo 500 iki 1000 rubliu, rublis po...52½c
Virsz 1000 rubliu, rublis po........52½c

Prie kiekvieno siuntinio reikia prideti 30c. ant paczto kasztu.

Jei norite kad pinigai greitai suvaikszčiotu ir niekur nežutu, tai siuskite per "Lietuvos" redakcija.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo kaimyno, Stanislovo Bagdono, Kauno gub., Sziauliu pav., Kolainiu vol., Szlapgiriu kaimo. Jis pats ar kas kitas teiksis duo žine ant adreso: Antanas Rimkus, Box 192, Coal Centre, Pa. (20—3)

Pajieszkau lietuvaites ar latves (laisvamanes) ant apsivedimo. Esiu 25 metu. Adresuokite: (20—3) M. Jangert, Box 551, Pittsburg, Pa.

Pajieszkau Jono Bancevicziaus isz miestelio Papiles, Sziauliu pav., Kauno gub., turiu svarbu reikala. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Ant. Vaszkeviczia, Box 172, Irvona, Pa.

Pajieszkau savo dedes, Mot. Bruczo, Kauno gub., Panevežio pav., Puszalotu parap., kaimo Dragoniu. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Povilas Žiaunis, 70 W. 25-th St., Chicago, Ill.

Pajieszkau savo szvogerio, Antano Rymo, Kauno gub., Panevežio pav., Sziaduvos parap. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Kazimir Urbaitis, Goodel, Wis.

Pajieszkau Stanislovo Zabliacko, kurs Kovo menesyje, 1902 m. atvaževo in Kensington, Ill. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Vincent Makaveckas, 152 W. 14-th Place, Chicago, Ill.

Pajieszkau savo brolio, Konstantino Andrieliaucko ir szvogerio Antano Vasilionio, isz kaimo Deikiszkiu, Vabalninku parap., Panevežio pav., Kauno gub. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: A. Andrieliauckas, 709 Court St., Los Angelos, Cal.

Pajieszkau Kazimiero Sliekevicziaus, Kauno gub., Panevežio pav., isz Elizabeth, N.J. iszvažiavo in Waterbury, Conn. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Kazimir Viesula, 218 First St., Elizabeth, N. J.

Pajieszkau Juozapo Gaulio, Suvalku valku gub., Kalvarijos pav., Krokelaukio gm., kaimo Angininku. Jo tevas numire 4 d. Vasario ir pas mane likosi $275 jo pinigu, kuriuos asz norecziau atiduoti sunui. Atsiszaukite ant adreso: Jos. Noreika, 123 Titon St., Philadelphia, Pa.

Pajieszkau Tamoszįaus ir Jono Petruconiu, Suvalku gub., Kalvarijos pav., Rudaminos gm., kaimo Vingrenu. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Jurgis Pieta, Box 118, Antrim, Pa.

Pajieszkau Petro Agurkio, Suvalku gub., Mockavo gm., kaimo Užukalnes. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso. Barney Staseliunas, Box 74, Sugar Notch, Pa.

Pajieszkau Antano Juszkevicziaus, isz kaimo Viežaicziu, Gaures parap., Raseiniu pav., Kauno gub., vienas metas atgal kaip antru syk atvažiavo Amerikon. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Jurgis Naujokas, 1321 S. 2-nd St., Philadelphia, Pa.

Pajieszkau savo brolio, Izidoriaus Maczio, Kauno gub. Raseiniu pav., Girdiszkes parap., Kaltinenu vol., seniai nieko nežinau apie ji. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Miss. Johanna Macaitė, 411 5-th St., East St. Louis, Ill.

Pajieszkau savo tevo, Kazimiero Janulionio, isz kaimo Vitartu, Pasvalio parap., Panevežio pav., Kauno gub., 8 metai atgal gyveno Baltimorej. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Jos. Mantuszkeviczia, 72 Laimrick St., W. Gardner, Mass.

Pajieszkau savo brolio, Prano Butkaus, Kauno gub., Raseiniu pav., kaimo Bedanczių, 3 metai atgal gyveno Brooklyn, N. Y. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Miss. Alise Butkaite, 812 W. Lombard St., Baltimore, Md.

Pajieszkau savo broliu Juozo ir Kazimiero Galecku, abudu Suvalku gub., Szuncku gm., kaimo Tarpuczių, gyveno Brooklyne. Teiksis atsiszaukti ant adreso: Vincas Galeckas, 108 St. George's Middle St., Norwich, England.

VARGAMISTRA. lietuvys gerai mokantis savo amata, neseniai pribuves isz Lietuvos pajieszko vietos prie lietuviszkos ar lenkiszkos parapijos. B. Januzinski, 4533 S. Paulina St., Chicago, Ill. (20—3)

Lengva iszaiszkinti.

Niles, O. — „Teiksies Tamista prisiunsti mano padekavone už suteiktus man iszaiszkinimus. Nuo laiko kada pradejau gerti garsinga Trinerio Amerikoniszka gydanti Vyna (Triners Elexir of Bitter Wyne) pradejau jaustis kas kart geriau, o dabar esu visiszkai sveiku, tinkancziu prie sunkaus darbo ir su apetitu galiu pasivalgyti. Jeigu žinotumet, kaip pavojingame padėjime buvo mano sveikata, tai toki greita mano pasveikima palaikytumete už stebuklinga. Daug naktu negalejau miegoti, o apetita turejau visai nužudyta. Visi mano muskulai nusilpo ir turejau mesti dar ba dirbes. Sziadien jaucziuosiu tvirtesniu esas, kaip kada nors priesz tai. — Michal Kapusta." Nieko navatno tame nera. Kapustos kraujas buvo nusilpes ir neczystas, per tai ir visas kunas apsilpnėjo. Trinerio Amerikoniszkas Gydantis Kartusis Vynas greitai jo krauja atnaujino, sudrutino nervus ir visus organus ir tokiu budu žmogus sugryžo prie sveikatos. Reikia ji vartoti visose ligose ypacz pavasario laike. Jis yra dirbtas isz grynu vynvuogiu ir kalniniu žoleliu. Ant pardavimo visose aptiekose ir pas fabrikanta, Juozapa Trineri, 799 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

GAMTOS ISTORIJA

PROF. POVILO BERTO,

verte D-ras Baceviczia.

I. GYVULIAI.

Yra da driežai, kurie ir kojų neturi ir slankioja ant pavidalo angių. Žinomiausiu mums tokiu driežu yra *anguis fragilis*, kurs yra teip trapus, kad prie mažiausio užgavimo jo uodega nutruksta.

37. **Angys.** — Yra angys, kurios kanda ir į įkąstą žaizdą įleidžia nuodus. Tos angys yra todėl pavojingos ir jų įkandimas kartais yra mirtinas. Jas vadina paprastai *nuodingoms angimis*.

Pv. 148. Boa (Pietų Amerikos). Turi apie 36 pėdas ilgio.

Pv. 149. Stučkinės angies galva.

Pv. 150. Gyvatės galva.

Yra angys, kurios ne kanda, bet savo auką pasmaugia, drūčiai apie ją apsivyniodamos. Tokios angys pavojingos yra tik didelės. Prie tokių priguli antai Pietų Amerikos *boa* (pv. 148), Afrikos *python* ir keletas kitų. Tulos iš jų turi net apie 36 pėdas ilgio. Tokios milžiniškos angys yra labai drutos ir apsivynioję jos lengvai pasmaugia net didžiausią jautį, o ką jau sakyti apie žmogų, su kuriuo joms tai tik pasibovyti.

Stučkinė angis (eutaenia saurita ir sirtalis, pv. 149), gyvenanti Suvienytose Valstijose, yra daug mažesnė.

Iš Europoj gyvenančių nuodingų angių pažįstame tik vieną *gyvatę* (pelias berus, pv. 150). Jų nuodai yra skysti ir slepiasi mažame krepšelyje (pv. 151, A), esančiame pašaknėj ilgo ir labai aštraus danties (pv. 151, B), per kurį eina išlenktas kanalas. Kada angis įkanda, tuo pačiu tarpu dantis paspaudžia krepšelį A, nuodai iš jo išsisunkia į danties kiaurumą ir per jį įeina į įkąstą žaizdą. Jeigu tą dantį ištraukti (jų yra po vieną kiekvienoj žando pusėj), tai angis pasiliauja buti vodinga, kadangi ji negali nė įkąsti nė nuodų įleisti. Tai ir yra visa štuka teip vadinamų kirmėlių, kurie neva duoda savę nuodingoms angims kąsti ir tokiu budu nustebina žiurėtojus.

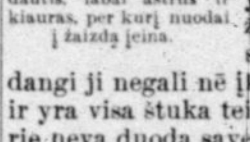
Pv. 151. Gyvatės galva. A — krepšelis, kuriame surinkti nuodai. B — dantis, labai aštrus ir kiauras, per kurį nuodai į žaizdą įeina.

Gyvačių nuodai vienog išrodo silpnais, palyginant juos su nuodais *raguotų angių* (vipera cerastes), gyvenančių Afrikos tiruose, arba *fer de lance* (trigonacephalus lanceolatus) salos Martinique, *barškančios angies* (crotalus horridus) Amerikos, arba *gobturuotos angies* (naia tripudians) Indijų. Joms įkandus žmogus beveik visados numiršta. Barškančiosios angies nuodai įtaisyti beveik teip pat, kaip pas gyvates.

Nuodingai angiai įkandus žmogus umai pradeda karščiuoti, vieta įkandimo greitai tinsta. Tie nuodai nėra pavojingi, jeigu juos nurysi, todėl angiai įkandus, jeigu nėra atsakantesnių vaistų nuodams iš žaizdos prašalinti, kad jie neužnuodytų kraują, reikia tuojau nuodus iš žaizdos iščiulpti.

Bėgyje 1875 metų, dėlei gubturuotos angies įkandimų, Anglijai prigulinčiose Indijose numirė 26 tukstančiai žmonių. Tose šalyse tų angių yra begalo daug. Norėdamos įkąsti praeivį, jos moka labai tyliai prie jo prisiartinti, ne teip, kaip barškančioji Amerikos angis, kuri savo barškėjimu ištolo praneša apie savo prisiartinimą ir todėl nuo jos lengviau yra išsigelbėti.

Sutrauka. — Reptilijos.

1. Savo išveizdžiu *reptilijos* labai viena nuo kitos skiriasi. Į reptilijų skyrių priklauso: *želviai*, *driežai* ir *angys*.

2. **Želviai** turi raginį, ant pavidalo paukščių, snapą, keturias kojas ir serdoką, kuriame jie savo kuną paslepia.

3. Tuli želviai gyvena ant sausžemio, kiti prėskuose vandenuose, o dar kiti gyvena jurėse. Jurių želviai išauga kartais iki šešių pėdų ilgio.

4. **Driežai.** Didžiausias driežų šeimynos sutvėrimas yra *krokodilius*, kurs kartais turi 24 pėdas ilgio. Jie yra pavojingi žmonėms. *Aligatoriai* yra panašus krokodiliams.

5. Gyvenanti Syrijoj ir Algerijoj *kameleonai* maino savo odos parvą.

6. Paprasti driežai turi labai trapias uodegas, kurios prie menko užgavimo nutruksta. Vietoj nutrukusios driežams atauga nauja tokia pat uodega.

7. **Angys.** Tarp angių vienos yra nuodingos, kitos ne. Tarp nenuodingų randame Pietų Amerikos *boa*, Afrikos *python*, kurios turi kartais 36 pėdas ilgio. Jos yra milžiniškai drutos ir apsivynioję gali pasmaugti net didžiausią jautį.

9. Suvienytose Valstijose stučkinė angis yra daug mažesnė.

10. Pavojingiausioms nuodingomis angimis yra antai Afrikos *raguotoji angis*, salos Martinique *fer de lance*, Amerikos *barškančioji angis* ir Indijų *gobturuotoji angis*. Jų įkandimas beveik visada mirtinas.

IV. Amphibijos.

38. **Amphibijų metamorfoza** arba **persikeitimas.** — Mes jau matėmė, kad šios grupos sutvėrimai pakol jauni yra *vandeniniai* gyvunai, o kada užauga — *oriniai*. Taigi jie savo gyvenimo bėgyje atlieka stebėtiną permainą teip savo pavidale, kaip ir gyvenimo bude. Tą permainą mes vadiname *metamorfoza* arba *persikeitimu*.

Pilniausią metamorfozos pavyzdį suteikia mums *rupužės* (pv. 152), paprastosios *varlės* ir *žaliosios* arba *medinės varlės*.

Be abejonės visiems jums teko matyti varlės kiaušinius (pv. 153, A). Varlių kiaušiniai neturi lukšto, jie yra minkšti ir apdengti gleivėms. Po tulo laiko iš tų kiaušinių išsiperia maži juodi sutvėrimėliai B, kurie bėgyje kelių dienų tampa vikriais ir greitais gyvunėliais. Jie auga greitai, įgyja ilgą uodegaitę, o galva ir kunas turi buožaitės pavidalą (pv. 153, C, D, E). Kojų nė kitokių tam panašių sąnarių tos buožgalvės neturi. Neužilgio vienog pradeda dygti joms kojos —

Pv. 152. Rupužė.

Pv. 153. Varlės kiaušinių persikeitimas. A—varlės kiaušiniai. B,C,D—buožgalvės. E—buožgalvė persikeičia į varlę. F—varlė.

pirmiau paskutinės. Vien kart su augimu kojų, uodega jų kas-kart darosi trumpesnė, iki, galiaus, gyvunas įgauna pilnai keturias kojas ir visiškai nužudo savo uodegą ir pažiaunes, kurių vietą užima paskiaus plaučiai. Tokiu budu *buožgalvė* arba *pumpė* persikeičia į varlę arba rupužę (pv. 153, E, F). Iš pradžių buvęs *vandeninis* sutvėrimas persimaino į *orinį*; *žole besimaitinantis* sutvėrimas arba *herbivoras* pasidarė *mėsaėdžiu* arba *carnivoru* gyvunu. Kaip matote dalykas išrodo labai keistas ir labai žingeidus.

Pv. 154. Gonys.

Pv. 155. Salamandra.

Kitos amphibijos atlieka mažesnes savo kuno metamorfozas. Europos *salamandros* (pv. 155), teip gi *goniai* arba *vandeniniai driežai* (pv. 154) savo uodegos palaiko per visą gyvenimą. Tulos tropiškų šalių amphibijos turi angių pavidalą ir jokių kojų neturi.

39. **Rupužių naudingumas.** Rupužės daro blėdį tik inzektams, kirminams ir straigėms, kurių-jos daugybę praryja. Nežiurint vienog ant to, žmonės tankiai dėlei savo paikumo naikina jas. Gal but jums keista pasirodys, pasakius, kad daugybė tų naudingų gyvunų, kurių vertės žmonės ne nori suprasti, kasmet yra išgabenama iš Europos į Australiją ant apsaugojimo daržų ir vaisinių sodų nuo vodingų jiems gyvunų, kaip antai straigių, kirmėlių, musulų, etc.

Rupužių nuodai. Nežiurint ant jų naudingumo, rupužės turi teip gi ir nuodus ir čiupinėti jų nereikia. Prisižiurėkite štai į šitą rupužę (pv. 152), kurią aš sugavęs atnešiau čia jums ant parodymo. Aš paimsiu ją su žnypliųkėms, nors toks apsiėjimas su ja jai nepatinka ir ji pyksta už tai. Štai jus matote ant visos jos nugaros ir ypatingai apie jos kaklą daugybę mažų lašelių skysčio, besisunkiančio iš jos odos. *Yra tai nuodai* ir nuodai labai aštrus. Jeigu vieną tik tokį lašelį tų nuodų įleisti paukščiui po oda, paukštis umai pastiptų. Taigi su rupužėms nereikia bovytis; jeigu vienog jų nepykdyti, tai galima jas be jokio pavojaus į rankas paimti.

Visos amphibijos savo odoj turi daugiau ar mažiau nuodų. Jeigu jus savo rankomis pačiupinėsite varlę ir paskui, nenusimazgoję, patrinsite tomis rankomis sau akis, tai tuojau pajusite didelį akių skaudėjimą.

Sutrauka, — Amphibijos.

1. **Metamorfoza** arba **persikeitimas.** Tulos amphibijos, pakolaik yra jaunos, gyvena vandenyj ir todėl yra *vandeniniais* sutvėrimais; išaugę jos persikelia ant sausžemio ir pasidaro *oriniais* gyvunais. Tas jų persikeitimas vadinamas yra amphibijų *metamorfoza*.

2. Pakolaik amphibijos jaunosir gyvena vandenyj, mes vadiname jas *buožgalvėms* arba *pumpėms*; jos turi didelę galvą ir ilgą uodegą, bet neturi kojų. Vėliaus jos persikeičia į *rupužes* arba *varles*; jų uodegos nudyla, pažiaunės pranyksta ir įgauna dvi pori kojų.

3. Rupužės turi nuodus, kurie ištryška iš jų odos. Rupužės naudingos - yra tuomi, kad jos naikina kirmėles, straiges ir kitokius vodingus augmenims sutvėrimus.

V. Žuvys.

40. *Žuvys per visą savo gyvenimą pasilieka vandeniniais sutvėrimais.* Be vandens jos visai negali gyventi ir gaišta vienos greičiau, kitos ne teip greitai — atsakančiai pagal savo veislę.

41. Tulos žuvys gyvena *prėskam*, kitos vėl *jurių* vandenyj. Jeigu prėskų vandenių žuvį umai įleisti į surai–kartų jurių vandenį, tai žuvis tuojau nugaiš. Bet jeigu vandens atmainą daryti išlengvo, laipsniškai, tai žuvį gali su laiku pripratinti prie naujų gyvenimo sanlygų.

Šis dalykas paaiškina buitį, kodėl keliaujančios žuvys gali gyventi lygiai prėskam kaip ir suriai–karčiame jurių vandenyje. *Lašišos* (salmo, pv. 164), *erškėtai* (a[illegible]enser, pv. 156), *nė*[illegible]ba *devynakės* (pet[illegible]n, pv. 168) ir *pa*[illegible]*s* (clupea) kasm[illegible] persikelia iš jurių į upes ir čia kelis mėnesius gyvena, narščia, kiaušinius deda ir vaikus veda. Jauni jų vaikai paskui grįžta į jures, o po tulam laikui keliasi vėl į upes. *Unguriai* vienog daro priešingai, jie naršti ir kiaušiniams dėti keliauja į jurių vandenius. Pruduose laikomi unguriai niekada kiaušinių nededa ir todėl patįs nesiveisia.

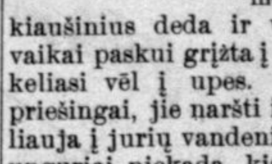
Pv. 156. Erškėtis.

42. **Žuvių sudėjimas.** Joki rodosi gyvunai neyvairuoja teip savo pavidalu, kaip žuvys. Paprasčiausios jų turi išveizdį plokščios varpstės (pv. 157); tulos, kaip antai *unguriai* (anguilla, pv. 158), turi angies pavidalą; tulos vėl, kaip štai *plekštės* (pleuronectes, pv. 159) yra plokščios iš abiejų šonų; kitos-gi plačiai išsiskėtę, kaip antai *skatai* (raia, pv. 160).

(Toliaus bus.)

Tamsumas žmonių nelaimės priežastis.

(Pagal Spencer'į).

Skaitlius žmonių kasmetą vis didinas, taigi auga skaitlius norinczių valgyti, gerti, veisties, ragauti gyvenimo linksmumų! Bet angszta jiems ant svieto. Kova už gyvenimą kas kartą asztrinas. Nelaimė ir sunkus gyvenimas spaudžia, kovos įrankiai daros vis gudresni; reik visuomet saugoties, reikia kitam koją pakiszti, jeigu nenori, kad tau kas nepakisztų. Sunku alsuoti, sunku gyventi. O jug beveik viskas įvyksta dėlto, juog konkurentų skaitlius auga greicziaus, negu gyvenimo privolės.

Kodėl tai teip yr, gal patįs žmonės tame kalti? Gal tai ne „geležinė gamtos tiesa", bet žmonių tamsumo rezultatas? Gal buti; bet vis-gi negali užginczyti liudno fakto tebesanczių terp žmonių asztrių santikių. Juo toliaus priesz save žiuri, juo daugiau isz rodo butinai reikalingu daiktu sustabdyti tą tylinczią, bet beszirdžią kovą, tą paslėptą žmonių neapykantą vieno priesz kitą. „Homo homini lupus" — teisybė, amžiais sutverta, tamsumu ir neturtu stiprinama! Kaip-gi ją isznaikinti? Jug ne gerumas įsmigęs gilei į žmonių prigimimą, ir isznaikinti jį galima tik pertvėrus žmogaus prigimimą. Reik sulaikyti žmonių skaitliaus augimą, reik, kad kasmetą gimstanczių skaitlius nepervirszintų mirsztanczių skaitliaus, reik žmogaus veislingumą sumažinti.

Bet kaip szitą atsiekti? Ar nesekti didžio Maltus'o patarnės, kursai, kaip žinoma, rekomendavo „protingą užsilaikymą"? Neturtėliai! apsunkinti darbo ir prislėgti vargo, tai jums szitas „protingas užsilaikymas" prižiulomas! Jųs turite sukauti save vardan tų žmonių, kuriems nėra reikalo „užsilaikyti", kuriems nėra reikalo bėgti ant turgaus darbo jieszkoti, rupinties apie algos paaugsztinimą, apie darbo dienos sutrumpinimą ir tt.... Bet liriszkam palocui czionai ne vieta, — geriau grįszime prie savo klausimo.

Isz bioliogijos yra žinomos szitos tiesos veislingumo.

1. Veislingumas prasideda tada, kada organizmo augimas ir fiziszkas lavinimas eina galop.
2. Juo geresnis yra maistas, juo stipresnis ir geresnis buna organizmo veislingumas;
3. Juo didesnis buna vargas, juo silpnesnis buna organizmo veislingumas.

Darodinėti, juog žmogus įgauna „lytiszką subrendimą" tada, kada jo augimas ir fiziszkas lavinimas baigias, darodinėti szitą, man rodos, nereikalinga. Negu galima duoti paveikslų keletą. Afrikos Hotentotai yra labai blogam materialiszkam padėjime: dirba jie daug, o maitinas labai blogai; dėlto pas juos retai esti daugiaus dviejų — trijų vaikų, ir daug jų žmonių yra neveislingų. Australiecziai ir daug kitų žemesniųjų rasų velka labai sunkų gyvenimą. Norėdami rasti maistą, turi daug ir ilgai dirbti. O ką jie valgo? Szaknis, kirmes, vabalus, medžių vaisius — szitas jų maž maistingas ir sunkiai pervirinamas maistas. O ir tą maistą nevisuomet jie gauna. Isz kur-gi gal gauti jų žmonos szitą maistą, katras eitų ant jų vaisių maitinimo, jeigu labai tankiai paczios netur ką valgyti. Visos tos rasos labai silpnai veislingos. Kafrai gi, kurie užsiima gyvulių auginimu, valgo mėsą ir pieną, yra labai veislingi.

Statistika leidžia mums iszvesti, juog dirbanczios luomos mergelės per tai vėliaus iszsilavina lytiszkai, negu vidutinės luomos mergelės, kad per daug darbuojas fiziszkai ant visokių fabrikų, farmų ir t. t. Kas netik daug darbuojas, bet ir dar blogai mintas, tas negali nė turėti savyje pakaktinai energijos, reikalingos užmezgimui ir užauginimui vaisiaus. Vienu žodžiu, darbininkai abelnai tur mažiau vaikų, negu vidutinė luoma. Bet szitai augsztesnės luomos — jos teipogi mažiaus veislingos, negu vidutinės. Jų merginos maitinas jug gerai; jų gyvenimas geras; jokių rupesczių apie rytą dieną jos daugiausiai neturi, teip kad visos szitos sąlygos, rodos, turėtų padidinti veislingumą! O iszeina kitaip. Kodėl daugumas augsztesnių luomų turtingų merginų teip blogai fiziszkai iszsilavinusios? Kodėl jos teip blogai iszpildo savo gamtiszką pareigą? Kodėl tarpe jų yra daugybė visai neveislingų, kitos gimdo retai, greit nustoja gimdžiusios ir t. t? Dėdas tas viskas teip dėlto, juog smegens tokių merginų nuo pat jaunystės apsisunkina su daugybe žinių, atmintis kamuojas, mintis per anksti persivargina visokiomis sausomis ir nenaudingomis žiniomis ir ant galo jų nesustiprėjusiam organizmui priseina nustoti teip daug gaivių spėkų, kad nėr ką nė kalbėti apie atlikimą veislės darbo! Vyrams atseina sulyginant mažiaus atiduoti maistingų sulczių ant iszdirbimo vaisių, vienog ir ant jų padaugintas proto darbas (o daugiausiai moksliszki užsiėmimai — kaip matematika, filozofija) uždėda neiszbraukiamą ženklą. Užtėmyta yra, juog žmonės, ką karsztai užsiima proto darbu, palieka po savęs mažai arba visai nepalieka vaikų. Isz viso szito matome, juog „blogas maitinimas ir įtemptas fiziszkas ir dvasiszkas darbas susilpnina žmogaus veislingumą".

Tai gal, pasiremiant ant to, kad blogas maistas ir sunkus fiziszkas darbas pamažina veislingumą, ir pasistengti, idant viskas pasiliktų teip, kaip yra? Juog jeigu daugumas žmonių maitinsis tuomi, kas tik paklius, jeigu jie knups po sunkiausių darbų nasztą, naikins savo energiją, tai tas tik iszeis jiems ant naudos: mažiaus gims žmonių, ir tokiu budu bus lengviau gyventi. Bet ar teip tas yra? Daleiskime, kad blogas maistas ir sunkus darbas padarė savo, t. y. pamažino veislingumą. Kas gi bus toliaus? Kova už buvį truputį nutils, nes konkurentų skaitlius ant gyvenimo arėnos pasimažins. Lengviau bus tada gyventi: tie, kuriems pirmiau buvo sunku gyventi, pradės dabar geriau maitintis ir mažiau eikvoti gyvenimo energijų ant uždarbiavimo; ir vėl pas didins veislingumas, ir viskas prie seno sugrįsz! Teip virsta vienpusiszkos svajonės tų besirupinanczių apie žmonijos laimę geradėjų! Tai gi ir matome, juog neperstojancziam žmonių skaitliaus augimui reikia priesz-tatyti ne badą ir ne persunkų fiziszką darbą, bet dvasiszką ypatos lavinimą. Visopusiszkai iszsilavinusi ypata padės galą savo per daug didžiam veislingumui.

Žmonija mažu žingsniu priversta yra eiti prie to. Pažiurėkime tik, kaip ant svieto dedasi? Kas metai auga reikalavimai ant visokių daigtų pirmo neatbutinumo — maisto, drabužių, įrankių ir t. t., auga per tai, kad žmonių skaitlius didinas. Bet padėkime, kad žmonės nedidina visų tų reikalavimų produktų, jie, kaip keletas metų atgal, teip ir dabar iszdirba tiek-pat, ir padėkime, kad jau to neužtenka žmonėms. Kas iszeis? pasididins nelaimė, neturtas, iszsiplatins ligos, visoki prasižengimai ir tt..... Viskas szitas, gailės jausmas, baimė, vers žmones surasti budą padauginimui reikalingų produktų, spirs juos lavintis dvasiszkai. Bet ne vienpusiszkai reikia žmogui savo protą lavinti: isz tokio lavinimo maža nauda; vienpusiszkas darbas, koksai jis nebutų, tik užmusza besilavinimą žmogaus, pažemina jo dvasiszkas spėkas, atszipina protą ir jausmus. Toksai mokytas, kurs užsiima vien kokiu nors siauru specialiszkų darbu, kurs mislija, kad szviesa tik tame lange, prie kurio jis sėdžia — nedaug atnesz naudos musų klausimui. Kova terp žmonių už maistą turi iszmykti. Szita kova naikina geriausias žmonių spėkas. Toje kovoj tankiausiai nyksta netik labai iszsilavinusios ypatos. Teip kaip akli gyvuliai, gyvenantiejie tamsybėj, labai gerai ten jaucziasi, o matantiejie tamsybės neapkenczia, teip ir czionai. Mes turime perlaužti tas gamtos tiesas, kurios mus stumi ant netikro kelio. Reikia stengtis, kad daugintųs idealiszki tipai, o nyktų teip vadinami „praktiszki", t. y. tokie, kurie bijos žinios szviesos, kurie nežino placziausių mislies reikalavimų, gilių duszios judėjimų, kurie yra siauri specialistai ir tt. Ten, kur neturtas, nelaimė, kur rupesczia apie rytojaus dieną kaba ant žmogaus lyg Damoklio kardas, kur maistas reikia pelnytis sunkiu darbu, ten negali buti kalbos apie dvasiszką ypatos iszsilavinimą! Kada padėjimas minių pasigerins, kada jos atsiliuosuos nuo rupesczių apie rytojų, tada jų szirdyse atsiras ir artymo meilės jausmas, ir noras iszplatinti proto apregę! O kol neturtėliams priseis vilkti savo gyvenimą badaujant, kol jiems priseis naudotis mielaszirdystės dovanomis, negali tikėtis, kad jie galėtų dvasiszkai iszsilavinti; kad jie tokiu budu galėtų padėti galą perdaug didžiam beaidauginimui žmonių ir sutvertai per tą kovai.

Viskas szitas — svajojimas, pasakysite. Tebuk ir teip. Žmogaus pareiga yra iszpildyti sziuos svajojimus, padaryti, kad idejos įgautų virszų, kad szviesa iszsiplatintų visur, o bus žmonėms lengviaus ant svieto gyventi!

Apuokas.

Nekroliogas.

Ant Siberijos geležinkelio ties stacija Bogotol, 3 d. rugpiucio pereitų metų tapo užmusztas Rygos polytechniszkos mokyklos studentas lietuvis M o t i e j u s D e m i k y s, kurs ten, kaipo inžinierius, praktikavo ant tavorinio trukio. Mat puslaukiniai tolymos Siberijos gyventojai, norėdami apvogti trukį, iszsukinėjo geležinkelio rėles ir dėlei tos priežasties įvyko katastrofa, kurioje drauge su Demikiu pražuvo ir trukio masziniatas. Demikį prislėgė nuszokęs nuo rėlių garinis katilas, nulaužtamas jam ranką, galiaus, trukus garinei trubelei, nelaimingą jaunikaitį iszsiveržę garai suvirino.

Velionis paėjo isz Liepalotų kaimo, Naumiesczio pav., Suvalkų gubernijos. Nors p. a. Motiejus labai vėlai pradėjo eiti mokslan (budams jau 16 metų berniuku), bet savo gabumu moksle 1900 m. baigė gimnaziją Rygoj ir tuojau past jo į polytechniszką institutą. Budams studentu, Rygoj jis visiems buvo gerai žinomas kaipo karsztas mylėtojas lietuvystės. Lietuviszką kalbą jis žinojo puikiai ir visur, kur tik buvo galima, stengėsi savo motiniszką kalbą vartoti, tuomi paragindamas ir kitus ją pamylėti ir veikti ant tėvynės labo. J a m p i r m a m p r i g u l i i n i c i a t y v a į v e d i m o R y g o s g i m n a z i s t a m s l i e t u v i s z k ų p a m o k s l ų i r a b e l n o s u s i p r a t i m o t a u t o s r e i k a l u o s e t a r p j a u n u o m e n ė s, ant ko velionis yra daug triuso ir vargo padėjęs. Apart raszinėjimo korespondencijų į „Varpą" ir kitus doresnius laikraszczius, p. a. Motiejus užsiminėjo rinkimu statistiszkų žinių apie Lietuvą ir jos gyventojus. Galiaus jis buvo užsiėmęs raszyti platesnį veikalėlį ant temos: „Ar pasididino lietuvių tauta XIX szimtmetyje", bet to rasztelio netikėta mirtis nedavė jam iki galui iszvesti. Ypata velionio Motiejaus gali mums geriausiai paliudyti tą tiesą, juog kiekvienas žmogus pirmucziausiai turi but mokinamas ir lavinamas vien tik gerai jam suprantamoj motiniszkoj kalboj, o tik ją gerai pažinęs ir turėdams tvirtą pamatą, gali griebtis ant tolesnio tobulinimosi svetimų kalbų. Iki 15 metų velionis vien tik lietuviszką kalbą mokėjo, bet užtai buvo tvirtas joje, gerai iszsilavinęs ir apsiskaitęs visais tais moksliszkais populiariszkais rasztais, kokie tik iki tam laikui buvo musų kalboje iszėję. Tik eidams į augsztesnius mokslus, jis savo gabumu greitai apsipažino su svetimoms kalboms, su užrubežine literatura ir, galiaus, įgijo puikią pažintį kliasiszkos literaturos, apie kurią tankiai vesdavo disputus su savo moksladraugais, tarp kurių jis buvo autoritėtu.

Velionis buvo szvelnaus ir atviro budo ir turėjo savo pusėj didelę simpatiją visų tų, kurie jį arcziau pažinojo. Pragyvenęs vos pusantro mėnesio Siberijoj jis mokėjo teipgi patraukti prie savęs simpatiją visų, su kuriais jam teko susidurti. Jo palaidojime dalyvavo apie tukstantis žmonių ir ant kapo prikrauta stirtos vainikų.

Tegul gi tau, brangus tautieti ir žmogau, bus lengva žemelė, kad ir toli nuo numylėtos tavo tėvynės.

Svirplys.

Nauji rasztai.

Darbininkas, neperiodiszkas darbininku laikrasztis, iszleidžiamas Lietuviszkos Socialistu Kuopos Chicago, Ill. už vasari 1903m. Nr.2., pusl. 64, preke 15c.

Szitame numeryje telpa yvairaus turinio straipsniai, atsineszanti prie darbininkų luomos ir kliudo visokeriopus klausimus jos padėjimo. Isz straipsnių yra minėtini szitie: Vienybė ar susipratimas, Dėlei kalnakasių straiko, Zola — atžvilgis į jo darbus, Kalba isz priežasties apvaikszciojimo gimimo dienos S. Daukanto, Juodosios kepurės, Kaliniui, Kalinio dainos (eilės), Dabartinė vergyba, Valnysta, Laisvas darbininkas (eilės), Akyvaizdoje gyvenimo, Reikale darbininkiszko fondo, Bažnyczia kaipo palaikytoja vergijos, Straikai ir sutaikinimas ir keletas žinių isz visur. Norinti jį gauti turi kreiptis prie V. Miszeikos, 95 Canalport ave., Chicago, Ill.

Ethnologija arba mokslas apie žemes tautas. Pagal D-rą M. Haberlandta ir Letourneau sutaise Szernas. Turtu ir spauda "Lietuvos", Chicago, Ill. 1903. Pusl. 668.

Visas szis veikalas pirmiau spaudinosi "Lietuvoj", taigi skaitytojai turėjo progą su juo apsipažinti. Dabar padaryta jo atspauda atskiroj knygoj.

Vietines Žinios.

— Valdytojas restauracijos po nr. 460 W. Madison ul. yra žmogus labai atsargus ir savo tarnams nė kasieriui neužsitiki. Kadangi restauracija yra atidaryta naktį ir dieną, pertai jos savininkas Preovolous niekada negauna pasilsėti, kadangi turi savo pavaldinius daboti. Ant galo vienog visai pailso ir sztai pereitą sanvaitę jis paliko priežiurą savo giminaicziui, sakydamas, kad einąs ant tulo laiko pasilsėti. Ir iszėjo. Praslinko pora dienų, o apie savininką nieko negirdėti. Batmės apimtas giminaitis, kad kas su savininku pikto nebutų atsitikęs, praneszė policijai. Po ilgų jieszkojimų policija surado jį ligonbutyj, kur Preovolous nusisamdė kambarį ant visos sanvaitės, kad ramiau atsilsėti. Miegojo jis czia keturias paras be pertrukio ir iszbudintas staczai atsakė, kad da turįs tris paras miegoti. Kada iszsimiegosęs, tąsyk vėl eisęs savo pavaldinius daboti.

— Tula moteris Olson isz didelio gailesczio dėlei mirties savo dukters, gavo proto sumiszimą. Policijantai norėjo ją paimti ir nugabenti į ligonbutį, bet ji smarkiai gynėsi, prie to jai gelbėjo jos didelis szuo. Vargszė teip nieko ir nepris leidžia.

— Sudžia Tuthill kalbina darbininkų organizaciją "Chicago Federation of Labor", idant ji reikalautų nuo valstijos legislaturos paskyrimo 500 tukstanczių doliarų ant įsteigimo amatų mokyklos naszlaicziams.

— Dirbantiejie ant elevatorių Auditoriume darbininkai rengiasi straikuoti dėl to, kad jiems laike pietų pritarnauja merginos, su kuriomis jie negali angliszkai susiszneketi.

"Lietuvos" Skaitytojams.

Tiems visiems skaitytojams, kurių laikas prenumeratos už laikrasztį „Lietuvą" yra iszsibaigęs, ir jokios žinios apie savę mums nedavė, szį numerį „Lietuvos" siuncziame paskutinį. Kurie nori kad „Lietuva" neliktu sulaikyta, teiksis tuojaus prisiųsti prenumeratą. Kas iki 24 szio mėnesio neužsimokės nė žinios neduos, tas jau ateinanczio „Lietuvos" numerio negaus. Chicagiecziams neužsimokėjusiems ir žinios nedavusiems szio numerio jau nesiuncziame.

A. Olszewskis, Iszleistojas.

Draugyscziu Reikalai

Chicago, Ill. Dr-te D.L.K. Zigmanto laikys savo prieszmetini susirinkima nedelioj, 22 d. Kovo, 1903m., saleje po nr. 4601 5-th ave., 1:30 val. po pietu, ant kurio neatbutinai privalo buti visi tos Dr-tes sanariai, nes bus rinkimas nauju virszininku ant szio meto. Už nepildyma szio paraginimo bausme $1.00. Teipgi yra užpraszomi nauji draugai ant prisiraszymo prie grynai tautiszkos draugystes, kuri neužsiima asabiszkais reikalais, vien rupinasi apie gerove savo draugu. A. Žemaitis, sekr., 686 31-st St.

Philadelphia, Pa. Nedelioj 29 Kovo 2 val. po pietu, ant Washington Hall 4-th & South sts. atsibus visuomeniszkas susirinkimas lietuviszku darbininku, kad apkalbeti bėganczius dalykus ir dabartini padejima, teipgi paminėti 20 metu sukaktuves iszejimo "Auszros". Inejimas vyrams 10 c., moterims dykai.

Komitetas.

Nauja parapija.

Chicago, Ill. Ant sziaurines miesto dalies susitvere nauja lietuviszka R.K. parapija, vardo Paneles Szvencz. Auszros Bromo. Su daleidimu Chicagos vyskupo pirmos tos parapijos miszios tapo laikytos nedelioj, 15 Kovo, 11 val. ryto, bažnyczioje Sz. Stanislovo kolegium, Division St. ir Holt ave. Toliau ten bus laikomos miszios kas nedele, 10 val. ryto. Velykines iszpažintis prasides 21 Kovo. Visi tos dalies miesto lietuviai gali dabar savo dvasiszkus reikalus atlikti szioje naujos parapijos bažnyczioje. Už komiteta pasiraszo

A. Jasinskas, 100 Cleaver St.

Dabartine Pinigu Preke.

Iki 500 rubliu, rublis po..........52½c
Nuo 500 iki 1000 rubliu, rublis po...52½c
Virsz 1000 rubliu, rublis po.........52½c

Prie kiekvieno siuntinio reikia prideti 30c. ant paczto kasztu.

Jei norite kad pinigai greitai suvaikszcziotu ir niekur nežutu, tai siuskite per "Lietuvos" redakciją.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo kaimyno, Stanislovo Bagdono, Kauno gub., Szlaulu pav., Kolainiu vol., Szlapgiriu kaimo. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Antanas Rimkus,
Box 192, Coal Centre, Pa. (20—3)

Pajieszkau lietuvaites ar latves (laisvamanes) ant apsivedimo. Esiu 25 metu. Adresuokite: (20—3)
M. Jangert,
Box 551, Pittsburg, Pa.

Pajieszkau Jono Banceviczlaus isz miestello Papiles, Szlauliu pav., Kauno gub., turiu svarbu reikala. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinė ant adreso:
Ant. Vaszkeviczia,
Box 172, Irvona, Pa.

Pajieszkau savo dedes, Mot. Bruczo, Kauno gub., Panevežio pav., Puszalotu parap., kaimo Dragoniu. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Povilas Žiaunis,
70 W. 25-th St., Chicago, Ill.

Pajieszkau savo szvogerio, Antano Rymo, Kauno gub., Panevežio pav., Sziaduvos parap. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Kazimir Urbaitis,
Goodel, Wis.

Pajieszkau Stanislovo Zabliacko, kurs Kovo menesyje, 1902 m. atvaževo in Kensington, Ill. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Vincent Makaveckas,
152 W. 14-th Place, Chicago, Ill.

Pajieszkau savo brolio, Konstantino Andrieliaucko ir szvogerio Antano Vasilionio, isz kaimo Deikiszkiu, Vabalninku parap., Panevežio pav., Kauno gub. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: A. Andrieliauckas,
709 Court St., Los Angelos, Cal.

Pajieszkau Kazimiero Sliekevicziaus, Kauno gub., Panevežio pav., isz Elizabeth, N.J. iszvažiavo in Waterbury, Conn. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Kazimir Viesula,
218 First St., Elizabeth, N. J.

Pajieszkau Juozapo Gaulio, Suvalku gub., Kalvarijos pav., Krokelaukio gm., kaimo Angininku. Jo tevas numire 4 d. Vasario ir pas mane likosi $275 jo pinigu, kuriuos asz noreczlau atiduoti sunui. Atsiszaukite ant adreso:
Jos. Noreika,
123 Titon St., Philadelphia, Pa.

Pajieszkau Tamosziaus ir Jono Petruconiu, Suvalku gub., Kalvarijos pav., Rudaminos gm., kaimo Vingrenu. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso: Jurgis Pieta,
Box 118, Autrim, Pa.

Pajieszkau Petro Agurkio, Suvalku gub., Mockavo gm., kaimo Užukalnes. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso.
Barney Staseliunas,
Box 74, Sugar Notch, Pa.

Pajieszkau Antano Juszkevicziaus, isz kaimo Viežaicziu, Gaures parap., Raseiniu pav., Kauno gub., vienas metas atgal kaip antru syk atvažiavo Amerikon. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Jurgis Naujokas,
1321 S. 2-nd St., Philadelphia, Pa.

Pajieszkau savo brolio, Izidoriaus Maczio, Kauno gub. Raseiniu pav., Girdiszkes parap., Kaltinenu vol., seniai nieko nežinau apie ji. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Miss. Johanna Macaitė,
411 5-th St., East St. Louis, Ill.

Pajieszkau savo tevo, Kazimiero Janulionio, isz kaimo Vitartu, Pasvalio parap., Panevežio pav., Kauno gub., 8 metai atgal gyveno Baltimorej. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Jos. Mantuszkeviczia,
72 Laimrick St., W. Gardner, Mass.

Pajieszkau savo brolio, Prano Butkaus, Kauno gub., Raseiniu pav., kaimo Bedanczlu, 3 metai atgal gyveno Brooklyn, N. Y. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:
Miss. Alise Butkaite,
812 W. Lombard St., Baltimore, Md.

Pajieszkau savo broliu Juozo ir Kazimiero Galecku, abudu Suvalku gub., Szuncku gm., kaimo Tarpucziu, gyveno Brooklyne. Teiksis atsiszaukti ant adreso: Vincas Galeckas,
108 St. George's Middle St.,
Norwich, England.

VARGAMISTRA, lietuvys gerai mokantis savo amata, neseniai pribuves isz Lietuvos pajieszko vietos prie lietuviszkos ar lenkiszkos parapijos.
B. Janužinski,
4533 S. Paulina St., Chicago, Ill.
(20—3)

Lengva iszaiszkinti.

Niles, O. — „Teiksies Tamista prisiunsti mano padekavone už suteiktus man iszaiszkinimus. Nuo laiko kada pradejau gerti garsinga Trinerio Amerikoniszka gydanti Vyna (Triners Elexir of Bitter Wyne) pradejau jaustis kas kart geriau, o dabar esu visiszkai sveiku, tinkanczlu prie sunkaus darbo ir su apetitu galiu pasivalgyti. Jeigu žinotumet, kaip pavojingame padėjime buvo mano sveikata, tai toki greita mano pasveikima palaikytumete už stebuklinga. Daug naktu negalejau miegoti, o apetita turejau visai nužudyta. Visi mano muskulai nusilpo ir turejau mesti dar ba dirbes. Sziadien jaucziuosiu tvirtesniu esas, kaip kada nors priesz tai. — Michal Kapusta."

Nieko navatno tame nera. Kapustos kraujas buvo nusilpes ir neczystas, per tai ir visas kunas apsilpnėjo. Trinerio Amerikoniszkas Gydantis Kartusis Vynas greitai jo krauja atnaujino, sudrutino nervus ir visus organus ir tokiu budu žmogus sugryžo prie sveikatos. Reikia ji vartoti visose ligose ypacz pavasario laike. Jis yra dirbtas isz grynu vynvuogiu ir kalniniu žoleliu. Ant pardavimo visose aptiekose ir pas fabrikanta, Juozapa Trineri, 799 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

GAMTOS ISTORIJA

PROF. POVILO BERTO,

verte D-ras Baceviczia.

I. GYVULIAI.

Yra da driežai, kurie ir kojų neturi ir slankioja ant pavidalo angių. Žinomiausiu mums tokiu driežu yra *anguis fragilis*, kurs yra teip trapus, kad prie mažiausio užgavimo jo uodega nutruksta.

37. Angys. — Yra angys, kurios kanda ir į įkąstą žaizdą įleidžia nuodus. Tos angys yra todėl pavojingos ir jų įkandimas kartais yra mirtinas. Jas vadina paprastai *nuodingoms angimis*.

Pv. 148. Boa (Pietų Amerikos). Turi apie 36 pėdas ilgio.

Pv. 149. Stučkinės angies galva.

Pv. 150. Gyvatės galva.

Yra angys, kurios ne kanda, bet savo auką pasmaugia, dručiai apie ją apsivyniodamos. Tokios angys pavojingos yra tik didelės. Prie tokių priguli antai Pietų Amerikos *boa* (pv. 148), Afrikos *python* ir keletas kitų. Tulos iš jų turi net apie 36 pėdas ilgio. Tokios milžiniškos angys yra labai drutos ir apsivynioję jos lengvai pasmaugia net didžiausią jautį, o ką jau sakyti apie žmogų, su kuriuo joms tai tik pasibovyti.

Stučkinė angis (eutaenia saturita ir sirtalis, pv. 149), gyvenanti Suvienytose Valstijose, yra daug mažesnė.

Iš Europoj gyvenančių nuodingų angių pažįstame tik vieną *gyvatę* (pelias berus, pv. 150). Jų nuodai yra skysti ir slepiasi mažame krepšelyje (pv. 151, A), esančiame pašaknėj ilgo ir labai aštraus danties (pv. 151, B), per kurį eina išlenktas kanalas. Kada angis įkanda, tuo pačiu tarpu dantis paspaudžia krepšelį A, nuodai iš jo išsisunkia į danties kiaurumą ir per jį įeina į įkąstą žaizdą. Jeigu tą dantį ištraukti (jų yra po vieną kiekvienoj žando pusėj), tai angis pasiliauja buti vodinga, kadangi ji negali nė įkąsti nė nuodų įleisti.

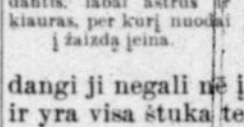

Pv. 151. Gyvatės galva. A — krepšelis, kuriame surinkti nuodai. B — dantis, labai aštrus ir kiauras, per kurį nuodai į žaizdą įeina.

Tai ir yra visa štuka teip vadinamų kirmėlių, kurie neva duoda savę nuodingoms angims kąsti ir tokiu budu nustebina žiurėtojus.

Gyvačių nuodai vienog išrodo silpnais, palyginant juos su nuodais *raguotų angių* (vipera cerastes), gyvenančių Afrikos tiruose, arba *fer de lance* (trigonacephalus lanceolatus) salos Martinique, *barškančios angies* (crotalus horridus) Amerikos, arba *gobturuotos angies* (naia tripudians) Indijų. Joms įkandus žmogus beveik visados numiršta. Barškančiosios angies nuodai įtaisyti beveik teip pat, kaip pas gyvates.

Nuodingai angiai įkandus žmogus umai pradeda karščiuoti, vieta įkandimo greitai tinsta. Tie nuodai nėra pavojingi, jeigu juos nurysi, todėl angiai įkandus, jeigu nėra atsakantesnių vaistų nuodams iš žaizdos prašalinti, kad jie neužnuodytų kraują, reikia tuojau nuodus iš žaizdos iščiulpti.

Bėgyje 1875 metų, dėlei gubturuotos angies įkandimų, Anglijai prigulinčiose Indijose numirė 26 tukstančiai žmonių. Tose šalyse tų angių yra begalo daug. Norėdamos įkąsti praeivį, jos moka labai tyliai prie jo prisiartinti, ne teip, kaip barškančioji Amerikos angis, kuri savo barškėjimu ištolo praneša apie savo prisiartinimą ir todėl nuo jos lengviau yra išsigelbėti.

Sutrauka. — Reptilijos.

1. Savo isveizdžiu *reptilijos* labai viena nuo kitos skiriasi. Į reptilijų skyrių priklauso: *želviai*, *driežai* ir *angys*.

2. Želviai turi raginį, ant pavidalo paukščių, snapą, keturias kojas ir serdoką, kuriame jie savo kuną paslepia.

3. Tuli želviai gyvena ant sausžemio, kiti prėskuose vandeniuose, o dar kiti gyvena jurėse. Jurių želviai išauga kartais iki šešių pėdų ilgio.

4. Driežai. Didžiausias driežų šeimynos sutvėrimas yra *krokodilius*, kurs kartais turi 24 pėdas ilgio. Jie yra pavojingi žmonėms: *Aligatoriai* yra panašus krokodiliams.

5. Gyvenanti Syrijoj ir Algerijoj *kameleonai* maino savo odos parvą.

6. Paprasti driežai turi labai trapias uodegas, kurios prie menko užgavimo nutruksta. Vietoj nutrukusios driežams atauga nauja tokia pat uodega.

7. Angys. Tarp angių vienos yra nuodingos, kitos ne. Marp nenuodingų randame Pietų Amerikos *boa*, Afrikos *python*, kurios turi kartais 36 pėdas ilgio. Jos yra milžiniškai drutos ir apsivynioję gali pasmaugti net didžiausią jautį.

9. Suvienytose Valstijose stučkinė angis yra daug mažesnė.

10. Pavojingiausioms nuodingomis angimis yra antai Afrikos *raguotoji angis*, salos Martinique *fer de lance*, Amerikos *barškančioji angis* ir Indijų *gobturuotoji angis*. Jų įkandimas beveik visada mirtinas.

IV. Amphibijos.

38. Amphibijų metamorfoza arba persikeitimas. — Mes jau matėmė, kad šios grupos sutvėrimai pakol jauni yra *vandeniniai* gyvunai, o kada užauga — *oriniai*. Taigi jie savo gyvenimo bėgyje atlieka stebėtiną permainą teip savo pavidale, kaip ir gyvenimo bude. Tą permainą mes vadiname *metamorfoza* arba *persikeitimu*.

Pilniausią metamorfozos pavyzdį suteikia mums *rupužės* (pv. 152), paprastosios *varlės* ir *žaliosios* arba *medinės varlės*.

Be abejonės visiems jums teko matyti varlės kiaušinius (pv. 153, A). Varlių kiaušiniai neturi lukšto, jie yra minkšti ir apdengti gleivėms. Po tulo laiko iš tų kiaušinių išsiperia maži juodi sutvėrimėliai B, kurie bėgyje kelių dienų tampa vikriais ir greitais gyvunėliais. Jie auga greitai, įgyja ilgą uodegaitę, o galva ir kunas turi buožaitės pavidalą (pv. 153, C, D, E). Kojų nė kitokių tam panašių sąnarių tos buožgalvės neturi. Neužilgio vienog pradeda dygti joms kojos —

Pv. 152. Rupužė.

Pv. 153. Varlės kiaušinių persikeitimas. A—varlės kiaušiniai. B,C,D—buožgalvės. E—buožgalvė persikeičia į varlę. F—varlė.

pirmiau paskutinės. Vien kart su augimu kojų, uodega jų kas-kart darosi trumpesnė, iki, galiaus, gyvunas įgauna pilnai keturias kojas ir visiškai nužudo savo uodegą ir pažiaunes, kurių vietą užima paskiaus plaučiai. Tokiu budu *buožgalvė* arba *pumpė* persikeičia į varlę arba rupužę (pv. 153, E, F). Iš pradžių buvęs *vandeninis* sutvėrimas persimaino į *orinį*; *žole besimaitinantis* sutvėrimas arba *herbivoras* pasidarė *mėsaėdžiu* arba *carnivoru* gyvunu. Kaip matote dalykas išrodo labai keistas ir labai žingeidus.

Pv. 154. Gonys.

Pv. 155. Salamandra.

Kitos amphibijos atlieka mažesnes savo kuno metamorfozas. Europos *salamandros* (pv. 155), teip gi *goniai* arba *vandeniniai driežai* (pv. 154) savo uodegos palaiko per visą gyvenimą. Tulos tropiškų šalių amphibijos turi angių pavidalą ir jokių kojų neturi.

39. Rupužių naudingumas. Rupužės daro blėdį tik inzektams, kirminams ir straigėms, kurių-jos daugybę praryja. Nežiurint vienog ant to, žmonės tankiai dėlei savo paikumo naikina jas. Gal but jums keista pasirodys, pasakius, kad daugybė tų naudingų gyvunų, kurių vertės žmonės nė nori suprasti, kasmet yra išgabenama iš Europos į Australiją ant apsaugojimo daržų ir vaisinių sodų nuo vodingų jiems gyvunų, kaip antai straigių, kirmėlių, musulų, etc.

Rupužių nuodai. Nežiurint ant jų naudingumo, rupužės turi teip gi ir nuodus ir čiupinėti jų nereikia. Prisižiurėkite štai į šitą rupužę (pv. 152), kurią aš sugavęs atnešiau čia jums ant parodymo. Aš paimsiu ją su žnypliukėms, nors toks apsiėjimas su ją jai nepatinka ir ji pyksta už tai. Štai jus matote ant visos jos nugaros ir ypatingai apie jos kaklą daugybę mažų lašelių skysčio, besisunkiančio iš jos odos. *Yra tai nuodai* ir nuodai labai aštrus. Jeigu vieną tik tokį lašelį tų nuodų įleisti paukščiui po oda, paukštis umai pastiptų. Taigi su rupužėms nereikia bovytis; jeigu vienog jų nepykdyti, tai galima jas be jokio pavojaus į rankas paimti.

Visos amphibijos savo odoj turi daugiau ar mažiau nuodų. Jeigu jus savo rankomis pačiupinėsite varlę ir paskui, nenusimazgoję, patrinsite tomis rankomis sau akis, tai tuojau pajusite didelį akių skaudėjimą.

Sutrauka, — Amphibijos.

1. Metamorfoza arba persikeitimas. Tulos amphibijos, pakolaik yra jaunos, gyvena vandenyj ir todėl yra *vandeniniais* sutvėrimais; išaugę jos persikelia ant sausžemio ir pasidaro *oriniais* gyvunais. Tas jų persikeitimas vadinamas yra amphibijų *metamorfoza*.

2. Pakolaik amphibijos jaunos ir gyvena vandenyj, mes vadiname jas *buožgalvėms* arba *pumpėms*; jos turi didelę galvą ir ilgą uodegą, bet neturi kojų. Vėliaus jos persikeičia į *rupužes* arba *varles*; jų uodegos nudyla, pažiaunės pranyksta ir įgauna dvi pori kojų.

3. Rupužės turi nuodus, kurie ištryška iš jų odos. Rupužės naudingos yra tuomi, kad jos naikina kirmėles, straiges ir kitokius vodingus augmenims sutvėrimus.

V. Žuvys.

40. *Žuvys per visą savo gyvenimą pasilieka vandeniniais sutvėrimais*. Be vandens jos visai negali gyventi ir gaišta vienos greičiau, kitos ne teip greitai — atsakančiai pagal savo veislę.

41. Tulos žuvys gyvena *prėskam*, kitos vėl *jurių* vandenyj. Jeigu prėskų vandenių žuvį umai įleisti į surai-kartų jurių vandenį, tai žuvis tuojau nugaiš. Bet jeigu vandens atmainą daryti išlengvo, laipsniškai, tai žuvį gali su laiku pripratinti prie naujų gyvenimo sanlygų.

Šis dalykas paaiškina buitį, kodėl keliaujančios žuvys gali gyventi lygiai prėskam kaip ir suriai-karčiame jurių vandenyje. *Lašišos* (salmo, pv. 164), *erškėtai* (accipenser, pv. 156), *nėgės* arba *devynakės* (petromyzon, pv. 168) ir *palakstunės* (clupea) kasmet persikelia iš jurių į upes ir čia kelis mėnesius gyvena, narščia,

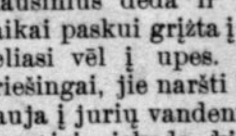

Pv. 156. Erškėtis.

kiaušinius deda ir vaikus veda. Jauni jų vaikai paskui grįžta į jures, o po tulam laikui keliasi vėl į upes. *Unguriai* vienog daro priešingai, jie naršti ir kiaušiniams dėti keliauja į jurių vandenius. Pruduose laikomi unguriai niekada kiaušinių nededa ir todėl patįs nesiveisia.

42. Žuvių sudėjimas. Joki rodosi gyvunai neyvairuoja teip savo pavidalu, kaip žuvys. Paprasčiausios jų turi išveizdį plokščios varpstės (pv. 157); tulos, kaip antai *unguriai* (anguilla, pv. 158), turi angies pavidalą; tulos vėl, kaip štai *plekštės* (pleuronectes, pv. 159) yra plokščios iš abiejų šonų; kitos-gi plačiai išsiskėtę, kaip antai *skatai* (raia, pv. 160).

(Toliaus bus.)

Atsiszaukimas.

Atsiliepiu varde visos savo parapijos į savo parapijonus, gyvenanczius Amerikoj, melsdamas paaukauti nors po keleta centu, kas kiek iszgali ant pataisymo musu bažnyczios, kuri yra labai apleista ir reikalauja pataisymo. Isz parapijos tiek pinigu, kiek reikes ant pataisymo, negalima surinkti, nes žmones neturtingi yra. Todel kreipiames prie Jusu mieli tautiecziai, idant mumis pagelbetumet tame reikale. Pasitikiu kad geros szirdies žmones nepasigailes paaukauti ant teip labdaringo darbo, o jiems Dievas atligins szimteriopai. Su guod.,

Kun. V. Poceviczia,
Klebonas Nemakszcziu parapijos.

Aukas teiksites siusti ant adreso:
Ks. prob. V. Pacievicz,
Parafii Nemokszty, Pov. Ressieny, gub. Kovno, RUSSIA.

"Lietuvos" No. 10 sziame atsiszaukime per neapsižiurėjima tapo prikergtas klaidingas adresas siuntimui auku. Todel sziuomi pataisome, kad atsiszaukimas yra klebono Nemakszcziu parapijos, o ne Szilelio, ir todėl aukas reikia siusti ne Szilelio dzekonui, bet Nemakszcziu klebonui, kun. V. Pocevicziui, kaip virsz parodytas adresas.

"Lietuvos" iszleistuve.

✝

Brooklyn, N. Y. 24 d. Vasario pasimirė czia 32 metu Jonas Lauczis. Paejo isz Suvalku gub., Kalvarijos pav., Rumboniu parap., kaimo Bakszių, o kad czia prigulėjo prie Drangystes Sz. Jurgio, tai jos sanarei iszejo in corpore, su muzikia ir iszkilmingai palydejo ant vietiniu Kalvarijos kapiniu. Velionis paliko Lietuvoj 3 brolius ir seseri.

Už toki puiku pasirodyma laike pagrabo Dr-te Szv. Jurgio užsipelno ant garbes ir pagyrimo. Sekr. finansu

Lesniauskas.

Aukos ant Kankintiniu.

Jonas Skystimas Lost Creek, Pa. 20
Juoz. Szteinis 25
Jonas Kalvaitis 25
Prane Gavanauckiene 25
Kazys Kurszvietis 25
Ursz. Kurszvietienė 25
Juze Bridickiene 10
J. Puziauckas su duktere 50
Selv. Vasiliauskas 25
Mot. Roczkus 25
Kaz. Skystimas 10
Jon. Velibis 10
M. Gavanauckiene 15
Keistut Bridickutis 10
Vinc. Tamulinas 10
Juoz. Vaiczunas 25
Urszul. Vaicziuniene 25
Juoz. Daniseviczia 25
Ant. Sabaliauckas 20
Seneziuszas Szinkauskas 10
Ant Zinkevicze 15
Mare Baksziene 25
Magde Klisziene 10
Juoz. Stepulaitis 10
Ign. Kumeta 10
Ant. Brazaitis 05
Mikas Baliukas 10
Mikas Žvingila 05
Kaetonas Kizlaitis 05
Mot. Razanskas 03
Petras Kumeta 25
Juoz. Urbonas 10
Jonas Vilczinskas 05
Ign. Bakszis 05
Jon. Kvietinskas 20
Sim. Galinis 10
Jon. Cibulskis 10
Vinc. Biliavicze 10
Ad. Kunca 10
Liudv. Valinkevicze 10
M. Kvietkauckiene 15
Jon. Menkevicze 25
Jur. Smelstorius 10
Jar. Ruglis 10
Piuszas Brazauckas 10
Jon. Stankevicze 25
Stas. Blatkauckas 10
Mot. Diszkevicze 05
Jur. Velibis 10
Ant. Žiuraitis 15
Ona Valiukeviczute 10
Sykiu 7.73
Prisiuntimo kasztai 10
Liko 7.63
J.J. Razokas, E. St. Louis, Ill. 20
D. Lekaviczia Courtney, Pa. 50
T.M. Dr-tes Kuopa Newark, N.J. surinko ant savo prakalbu Kovo 5, 1903, 3.36
T. M. Dr-tes Kuopa, Scranton, Pa. surinko 1.05
Buvo 401.03
Sykiu $413.77

Aukos besimokinancziai jaunuomenei.
"AUSZROS Dr-tes" fondas.

J. J. Razokas E. St. Louis, Ill. 28
"Vienybes" Plymouth, Pa. surinkta 1.00
D. Lekaviczia Courtney, Pa. .... .50
Surinkta ant prakalbu Liet Kliubo Union City, Conn. ir prisiustos per A. Kamaiti 2.74
Tas pats Kliubas paaukavo 42
Buvo 279.51
Sykiu 284.45

Aukos Visztaliui.

Liet. Kliubas, Union City, Conn. 1 40
Buvo 6.77
Sykiu 7.17

PIGIAI ant pardavimo gera buczerne ir groserne lietuviu apgyventoje vietoje, biznis jau nuo seniai iszdirbtas, turintis savo kostumerius. Priežastis pardavimo — liga. Dasižinokite "Lietuvos" redakcijoj. (20—3)

Pigiai ant pardavimo gera buczerne ir groserne vietoje lietuviu apgyventoje, biznis nuo seniai iszdirbtas. Atsiszaukite pas: Kaz. Palszi,
1503 Wentworth ave., Chicago
(20—3) Heights, Ill.

PIGIAI ant pardavimo geras saliunas, vietoje lietuviu apgyventoje, biznis jau iszdirbtas. Savininkas turi kita bizni, todel szi nori parduoti.
737 W. 22-nd St., Chicago, Ill.

Labai geroje vietoje ir gera bizni daranti parsiduoda Groserne — PIGIAI. — Atsiszaukite pas:
Tachowski,
316 Johnson St., Chicago, Ill.

Brundzas garsus specialistas gydymo virszugalviu ligos ir plauku augintojas, uždėjo Branch Office po No. 343 5-th Ave., priesz garsinga palociu i vieszbuti vadinama Waldorf-Astoria, terp milijonieriu. Turinti reikala nusiduokite arba gromatas raszikite ant adreso:
Prof. Brundza, Scalp. Specialist,
343 5-th Ave., New York.

Naujas Žodynas.

Žodynas lietuviszkos ir angliszkos kalbu, sutaisytas Antano Lalio, Chicago, Ill., 1902, turintis puslapiu 390, dabar yra gatavas. Yra tai pirmoji dalis lietuviszkai-angliszko žodyno, kuri tai didžiausia ir geriausia knyga isz visu su lyg sziol iszleistu lietuviszkai-angliszku žodynu. Rasite jame visus lietuviszkus žodžius iszguldytus angliszkoje kalboje ir kiekvienas žodis paženklintas kursivoms litaroms prie kokio jis gramatikos skyriaus priguli. Dabar jau nebus vargo iszsimokinti gerai angliszkai kalbeti, kadangi turite knyga, kurioje surinkti visi lietuviszki žodžiai ir iszguldyti angliszkoje kalboje. Tik tas nemokes angliszkos kalbos kas tinges mokintiesi, arba pasigailes $3 ant nusipirkimo szios knygos. Knyga turi formata dideses musu Geografijos. Kietuose, gražaus melyno audimo apdaruose, ant nugaros iszspaustas sidabrinemis litaromis jos titulas. Preke..........$3.00

Kalendoriai ant 1903 m.

Kalendorius spaudintas Peterburge..15c
Naujausias ir geriausias kalendorius su daug geru pamokinimu spaudintas Tilžeje..........25c

Monu Knyga.

Dabar iszejo isz spaudos nauja monu knyga po vardu: Paslaptys Magijos bei Spiritizmo szviesoje mokslo. Pagal svetimus szaltinius lenkiszkai sutaise F. J., lietuviszkai verte J. Laukis, Chicago, Ill. 1903, pusl. 262. Dabar jau su monu knygomis nieks lietuviu neprigaudines, nes nusipirke szia knyga atrasite joje visas monu ir burtu paslaptis, suprasite jas, nes yra aiszkiai apraszytos ir paveikslais parodytos visos ju paslaptys ir budai ju darymo. Netik kad jas suprasite, bet noredami ir patys tokius monus daryti isz jos iszsimokinsite. Preke 50c

Pinigus siunskite ant adreso:
A. OLSZEVSKI,
924 33-rd St., Chicago, Ill.

"Lietuvos" agentai.

NEW YORK, N.Y.
A. Lesniewskis, 144 E. Houston St.

ALLEGAENY PA.
S. Dominaitis, 1436 Adams St.

So. BOSTON, MASS.
Nikod. Gendrolis, 213 Athens St.

WORCESTER, MASS.
K. W. Blažaitis, 18 Union ave.

NEW YORK, N. Y.
Jonas Nujokas, 336 Broome st.

NEWARK, N. J.
V. Ambrazeviczia, 180 Ferry st.

BROOKLYN, N. Y.
Stanislowas Rinkewiczius, 73 Grand st.
K. Balcziunas 256 Grand st.

ELIZABETH, N. J.
Jurg.s Orinikaitis, 75 Wall st.

SHENANDOAH, PA.
Andrius Maczis, 133 S. Main st.

PITTSTON, PA.
Alek Lakaviczia, 109 Even st.

WATERBURY, CONN.
Jonas Tareila, 677 Riverside st.

WESTVILLE, ILL.
V. S. Kreivenas,

E. ST LOUIS, ILL.
J. J. Ražokas, 471 Collinsville Ave.

NEW BRITAIN, CONN.
Motiejus Možeika, 11 E. Lawrell st.

BALTIMORE, MD.
L. Gawlis, 2018 N. Washington st

PHILADELPHIA, PA.
M. A. Ignotas, 1124 S. Front St.

"Lietuvos" keliaujanti agentai

Jurgis Kazakewiczia,
Juozas Petrikis,
Juozapas Matutis,

Kur szie vyrai atsilankys, lietuviai gali pas juos užsiraszyti "Lietuvą" ir prenumeratą jiems užsimokėti; pinigai bus teisingai mums priduoti. Pas juos teipgi galima gauti visokes knygas už tą paczią prekę kaip ir redakcijose.

"Lietuvos Iszleistuve.

Privatiszkas Apgarsinimas.

Guodotini Tautiecziai ir Draugai!

Praneszu Jums, kad dabar asz esiu kitame drapanu sztore, kureme randasi didžiausias pasirinkimas vyriszku drapanu. Todel reikalaujanti geru ant vasaros drapanu ateikite czia, o asz Jums parinksiu geriausias ir jas gausite pigiau kaip kituose sztoruose. Adresas:

ATLAS CLOTHING CO.
551-557 Blue Island ave.
Kerte 18-tos ul.

Su guodone,
STANISLOVAS KUCZIS.

Vienatine Lietuviszka Aptieka Chicagoje!

— Atkreipiame lietuviu atydą ant vienatinės lietuviszkos aptiekos Chicagoje, kurioje galima gauti visokias gydyklas ir žoles kokios tiktai europėjiszkose aptiekose randasi ir už pigesnę prekę negu kitose aptiekose. Czia galima lietuviszkai susikalbėti ir, jeigu reikalinga, gauti daktariszką rodą dykai; už rodos davimą mokesties nereikalauja.

Teipgi szioje aptiekoje gali gauti visokių lietuviszku knygų, abrozėlių, gražių su pavincziavonėmis popierų gromatoms ir tt. Teip pat gali gauti szifkortes ir pasiųsti pinigus į krajų, ir tą visą galima atlikti lietuviszkoje kalboje.

Aptiekos adresas:
167 W. 18th st., kertė Union prie pat bažnyczios Apveizdos Dievo parapijos.

LIETUVISZKA BANKA,
INSTEIGTA 1888m.

Siunczia pinigus in visas dalis svieto, parduoda laivakortes ant greicziausiu laivu, iszmaino pinigus pagal kursa.

Adresas: **S. MACK,**
212 First St., Station No 8,
Elizabeth, N.J.

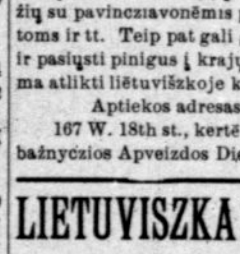

Visokio gatunko Gromatoms popieros su konvertais po 15c. c tuzinas. Kataliogas Vilniaus knygu spaustu dykai. G. Baronas, 148 23-rd St., S.S. Pittsburg, Pa.

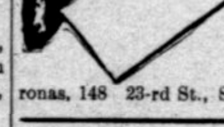

KAS PRISIUS 25c.,
Gaus szita pluksnakoti (peczeti) su jo vardu ir pravarde ir tuzina popieru.
W. J. PETKON,
303 N. Main St., Brockton, Mass.

BIBLIJA.

Lietuviszka Biblija, vokiszkoms litaroms, drutais apdarais su prisiuntimu $3 00. Abrozai Philadalelphijos skerdynes po 30c. Adresuokite:
J. PETRIKIS,
1514 Ross ave., Scranton, Pa.

Keletas žodžiu in silpnus ir serganczius vyrus kurie reikalauja daktariszkos pagelbos.

DAKTARAS B. M. ROSS,
Pagarsejes Chicagos Specijalistas ir pasekmingas gydytojas vyriszku ligu.

Girdedamas diena nuo dienos jog daug lietuviu, kurie jieszkodami tikros daktariszkos pagelbos, tankiausiai patenka in rankas tokiu daktaru, kurie visai nieko neiszmanydami apie gydyma vyriszku ligu, netik ka nepadaro žmogui mažiausios naudos, bet dar begediszkai apipleszia, asz budamas specijalistu vyriszku ligu, pasiryžau praneszti lietuviam, idant žinotu kur tikrai gali rasti teisinga ir atsakanczia daktariszka pagelba reikale.

Nemislyk jog jusu liga yra neiszgydoma delto kad koki felczeriai ar studentai medikaliszkuose institutuose ar dispenserese negalejo jus iszgydyti. Nesiduok prigauti tokiem daktaram kurie žadedami gydyti dykai iki iszgyjimui arba iszgydyti užsenejusia liga už kokius penkius dolerius, pritraukia žmogu ir ne tik ka aplupa, bet dar labiau padidina liga ir apsunkina iszgydyma.

Jokis geras ir atsakantis daktaras negydis dykai, bet duos tiktai roda.

Asz gydydamas ir tirinedamas vyriszkas ligas su virszum 20 metu ne tik ka ingavau atsakancziausia praktika, bet pasiseke man iszrasti, man vienam žinomas gyduoles, su kuriom asz iszgydžiau tukstanczius vyru, sugražinau jiem sveikata, tvirtuma ir vyriszkuma.

Mano ofisas yra inrengtas su virszum 20 metu, turiu naujausio iszradimo geriausius instrumentus del darymo egzaminu, elektriszkas gydymui maszinas, ir garsiausia ant viso svieto Roentgeno szviesos spinduliu maszina, su kuria galiu matyti per visa žmogaus kuna ir tokiu budu atrandu užsisenejusias ir pasislepusias ligas.

Asz gydau elektrika ir gyduolem. Mano gydymas yra naujausias, geriausias, teisingiausias ir tikriausias. Kožnam duodu tiesdariszka užtikrinima iszgydymo. Mano prekes yra kožnam prieinamos ir kožnas gali but sveiku ir tvirtu vyru. Jokis daktaras nesusilygins su manim gydyme vyriszku ligu, nes asz savo gyduoles ir buda gydymo laikau paslaptyje.

Asz iszgydau visiszkai kraujo užnuodyjima, reumatizma, užsenejusias paslaptingas ligas ir ligas paeinanczias nuo žagimosi save ir iszdykumo. Jeigu turi gelyma kaulu, svaigima ir skaudejima galvos, skaudejima po krutine, sanariu, nugaros ir kryžiaus, gelima ar nepaprasta plakima szirdies, užyma ausyse ir galvoje, drebejima ir vaikszcziojima kraujo, pamelinavusius paakius, puczkuczius (spuogus) ant veido ar kuno, geltonas plemas ar ronas ant bile kokios dalies kuno, puvima ar skaudejima gerkleje, užkietejima viduriu, bjaurius ir baisius sapnus, sunkuma ant koju, indubusias akis, jeigu iszeina sekla laike miego ar prie nusiszlapinimo, jeigu negali miegoti ar valgyti, jeigu esi nuolatai nuvarges ir pailstantis, esi baugus, gedingas nusimines, užsirupines ir nustojes vilties, jeigu lytiszkos dalis yra nusilpneje teip jog negali atlikti vyro priderysczių ir neturi vaisiaus, jeigu esi užkrestas kokia liga, tai ateik ar raszyk pas mane, o asz duosiu teisinga ir tikra roda dykai.

Asz iszgydžiau ligas kurios žmogu yra kankine per 15 metu ir daugiaus, ir kuriu kiti daktarai neinstengdami iszgydyti, pripažino neiszgydomom.

Vienas dalykas kuris labai klapatina vyrus, yra susiszlapinimas lovoje, bemiegant. Jeigu turi mineta klapata, tai atsiszauk pas mane, o trumpam laike liksi iszgydytu ant visados.

Su guodone **Dr. B. M. Ross**
175 S. Clark St., kampo Monroe St., antro floro, Chicago, Ill.
Ofisas atidarytas kasdiena nuo 9 iki 4. Panedelio, Seredos, Petnyczios ir Subatos vakarais nuo 7 iki 8:30. Nedelioj nuo 10 iki 1.

ABROZAI.

TIK PO $1.00

Paveikslas Aniolo Sargo, labai dailus abrozas, vertes $2, asz parduodu tik už puse prekes, už $1.
Atsitikimas Kražiuose, kaip maskoliai musze, szaude in žmones ir ateme nuo ju bažnyczia. Preke $1.00
Paveikslas Columbo, atradėjo Amerikos, ant dailios popieros, $1.00
Knyga, kurioje randasi visi abrozai P. Jezaus mukos ir gyvenimo nuo pat jo užgimimo iki in dangu inžengimo, dailiose parvose, ant dailios popieros, kasztuoja tik $1.00.
Taigi nepraleisk geros progos, pirk tuojaus, nes veliau ne gausi tokiu abrozu, raszyk szladien.
Pinigus galite siusti paprastame laiszke, registruotame ar per Money Orderi. Adresuok:
JOS. SZLIKAS,
3324 So. Halsted St., CHICAGO, ILL.
Ir kitokiu v

Dykai! Dykai!

Kiekvienam, kurs prisius savo tikra adresa ir už 2c. marke, mes prisiusime dykai, Lietuviszka kniga, kurioj aiszkiai iszguldinta, kaip iszsigydint nuo nervu ir viriszko nusilpnėjimo, chroniszku ligu, galvos, krutines, strenu, plaucziu, szirdies ir viduriu skaudejimo. Reumatizmo, szalczio, kosulio, dusulio, drebejimo ranku ir koju, szaltu daliu kuno, puolimo plauku, smirdanczio kvapo, puczku, karpu, nusideginimo, insipjovimo, szunvoczių, kaip atsipratyt nuo girtavimo, rukimo, kaip iszsigidyt nuo niežulio ir užsikreczіamu ligu. Teipgi daugelio naudingu dalyku del moteru. Raszykit lietuviszkai, lenkiszkai arba angliszkai.
Adresuok teip:
PEOPLES SPECIALTY HOUSE,
146 Canalport ave., Chicago, Ill.

LIETUVIAI PAS LIETUVIUS!

Ar reikalauji turėti gerą laikrodėlį, lenciugelį, žiedą, laikrodį, armoniką, skripką, rašomą mašinukę ir visokių kitų auksinių ir sidabriniu daiktų. Tą viską galite gauti dideliam pasirinkime pas mus. Visus daiktus išsiunčiame į visus Amerikos miestus ir miestelius savo kaštais. Mus prekės visada mažesnės ant 25% už kitų. Teip-gi dėl guodotinų Draugysčių padirbame ženklelius, (spilkas) pečėtis ir tt., darbą atliekam greitai ir gražiai. Kiekvienam prisiunčiam DYKAI mus didelį KATALIOGA su 164 puslapiais, kas tiktai prisiųs savo adresą ir už 5 centus markę, dėl apmokėjimo pačto kaštų. Adresuokite teip:
DAMIJONAITIS & CO.,
3111 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Mano aptiekoje randasi **GERIAUSI LIETUVISZKI DAKTARAI.**
Gydo visokias slaptingas ir užsisenejusias ligas
D-RAS KAZIMIERAS BUTKEVICZIA
specialistas moteru ir vaiku ligu. Priima ligonius kasdien nuo 2 iki 6 val. po pietu. Pas mane gausite: Tikras Palangos Trejas devyneres. Auszros Bromo Balsama, gydanti kosoli, slutes ir plaucziu gedima. Ateikite ar raszykite lietuviszkai ant adreso: APTIEKA MAGISTRO FORMACIJOS.
D. GIACZO,
4556 S. Ashland Ave. terp 45 ir 46-tos ul. Chicago, Ill.

FOTOGRAFIJOS.

Mano fotografiszka galerija intaisyta su naujausiais iszradimo aparatais, kasztuojancziais $700. Visokias fotografijas kaip pavieniu ypatu teip ir grupu padarau kuo tikriausiai ir gražiausiai ir VISA SAVO DARBA GVARANTUOJU, o jeigu kam nors mano darbas nesidabotu, tai pinigus sugražinsiu. Ant nuėmimo veseliu fotografiju turiu gražiausias dekoracijas ir prie tokiu fotografiju duodu puikias dovanas jauniemjiem ir kitiem. Ateikite persitikrinti, o daugiau kitur neeisite.
J. P. Rashinskas, lietuviszkas fotografas,
3213 So. Morgan St., Chicago Ill. 1 blokas nuo lietuviszkos bažnyczios.

Linksma bus tavo namuose,

Jeigu nusipirksi viena iš musu HOME MUSIC BOX. Yra tai DYVINAS IR PIGIAUSIAS MUZIKALIŠKAS INSTUMENTAS, duodantis daugiau linksmybės, neng ŠIMTO DOL. VERTI VARGONAI. Kiekvienas gali ant jo grajyti, moksio nereikia, ir mažas vaikas mokės ant jo grajyti. Pirkes jį nusidyvysi išgirdes jo balsa. Jis grajyja su virš 100 visokiu meliodiju, ka pamatysi iš drauge gauto dainu surašo. Jis gali buti vartojamas bažnyčioje, iškalose, giesmininku draugystėse ir visur prie dainu ir šokių. Nuo vieno baliaus galima surinkti visus jo kaštus parsamdžius jį vieton baliaus muzikos. Jis grajija visus senus Himnus, maršus, valcius, polkas, kadrilius, operu meliodijas ir vėliausias dainas. Gali grajyti nuolatai ta pačia meliodija arba kas kart nauja. Gražioje skrynutėje kaštuoja tik $6.00. Prisiusk $2.00, o reita užmokėsi kada jį atveš. Agentai ant ju daro didelius pinigus. Prisiusk 2c, o gausi katalioga. Adresuok:
STANDARD MFG. CO., 29 Beekman St., P. O. Box 1179, New York. Dept. 9.

D-ras A. L. Graiczunas,

167 W. 18-th St., Chicago, Ill.
Gydo visokas ligas be skirtumo: vyru, moteru ir vaiku. Reikale kreipkites ant augszcziaus padeto adreso,

NICHOL'S INHALER sustabdo galwos skaudejima in pora minu tu, iszgydo swaigima ir užyma galwos, pamelinawusius paakius ir sloga, pageltusius ir pabalusius weidus padaro raudonais. Preke 25c
Johns Sup. House 3215 S. Morgan St. Chicago, Ill

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.
$2.00

AR SLENKA PLAUKAI

Jeigu teip, tai pamegyk musu naujai iszrasta gyduole kuri iszczystia galva nuo pleiskanu, sutvirtina plauku szaknis, sulaikys ju slinkima, vietoj iszpuolusiu ataugins naujus. Kiekvienam duosime užtikrinima, ir jeigu nepadarys to ka sakome tai sugražinsime pinigus. Szita gyduole yra kaip del vyru teip ir del moteru. Preke $1.00 bonka. Galite prisiusti ... doleri prastoj gromatoj
The Animator, 3305 Auburn Av. Chicago Il

D-ras A. M. Bacevicze,

Persikele isz Chicagos in Scranton, Pa. po nr.
421 Penn. ave., Scranton, Pa.

Gydo visokias ligas be skyriaus ir viska užlaiko tvirtoje paslaptyje. Už tai lietuviai, kurie tiktai reikalauja daktariszkos pagelbos, tegul kreipiasi pas savo tautos daktara, su kuriuom savo prigimtoje kalboje gali susikalbeti ir gauti visa roda.

Lietuviai, norintiejie gauti pagelba per gromatas, isz kitu miestu, tegul pilnai apraszo savo liga, o tada gaus pagelba.

DAILU IR CZYSTA VEIDA

turesi jeigu vartosi J.J.B. BLOOD PURIFIER. Szita gyduole panaikina spuogus (puczkus), plemas ir kitokius neczystumus ant veido ir kuno. Iszczystina krauja ir padarys veida dailiu, czystu ir skaisciu. $1.00 už baksuka.
John's Supply House, 3215 S. Morgan St. Chicago, Ill.

Tikrai lietuviszka krautuve VALGOMU DAIKTU.

Praneszu visiems kad atidariau pirma tikrai lietuviszka krautuve visokiu valgomu daiktu, kaip tai: szviežios ir rukitos mesos ir visokiu groseriszku daiktu. Dirbu geriausias krajavas deszras ir kitokius valgomus daiktus sutaisau kuogeriausiai. Prekes mano pigesnes kaip kitu. Meldžiu pas mane atsilankyti, o persitikrinsite kad pas mane gausite geresni tavora ir pigiau kaip kitur.
JONAS VALAUSKAS,
19 Cross St., Boston, Mass.

AR REIKALAUJI?

Knygu, Abrozu, Abrozeliu, gražiu su pa-inczіavonems gromatoms Popieru, dru kuojamu Maszinukiu? Ta viska gali gauti Lietuvos redakcijoj. Czia gali gauti visokias lietuviszkas ir lenkiszkas knygas kokios tik ant svieto yra. Raszyk o gausi Katalioga.

Ar reikalauji szifkortes? Raszyk o gausi prekes ant visu laivu.

Ar reikalauji siusti pinigus in kraju? Raszyk, o gausi prekes.

Pinigai pasiusti per Lietuvos redakcija greicziausiai suvaikszczioja, niekada ne žusta, o prekes pigesnes kaip kitu.

Lietuvos redakcija teipgi užsiima iszkolektavimu pinigu sudetu bankuose ir už algas. Ta viska atlieka už labai maža preke. Ko tik reikalauji raszyk indeda masuž 2c. marke ir gausi atsakyma.
Adresuok.
A. OLSZEWSKI,
924 33-rd St. Chicago Ill.
Sub Sta. 60.

Tiktai 25c.

Už tuzina gražiausiu ant svieto su kopertais gromatoms popieru, 1 tuzinas už 25c, 5 tuzinai už $1.00. Popieros su auksuotais krasztais, atidaromoms kvietkoms vienas už 15c. 2 už 25. Abrozeliai in knygas su szilkiniais rubais, 1 už 15c., 2 už 25c. Gražios pavincziavoniu kortos su szilkiniais krasztais 1 už 15c., 2 už 25 c., ir 1 už 10c., 3 už 25c.
Adresuokite teip:
V. Varneckis,
Box 119, Brockton, Mass.
(20—3)

Nereikia moket nei dolerio kol iszgysi.

State Medical Dispensary,

66 E. Van Buren Street,

PIETVAKARINIS KAMPAS STATE UL., CHICAGO, ILL.

Didžiausia Gydinyczia Užsisenejusiu, Chroniszku, Gedingu Vyriszku Ligu.

Prakalba į jaunus vyrus.

Jeigu ką galima apgailestauti tai tą, kurs vaikščioja diena po dienai žinodams esąs kaltu papildymo bjaurių papročių, jausdamas kad jo apsėjimai pasakoja jam gėdingą istorija jo griekų.

Mes matome dygstančius bjaurumus netikusių papročių, nereikalaujame todėl nė šnekėti apie symptomas ir jų priežastis. Jus jau žinot. Mes esame jau gale kelio. Kaip toli tu esi ant to kelio, žinai, bet kada dasieksi galą, tas priguli nuo paties.

Tu esi dar pavasaryje gyvasties, todėl negali buti auka nykstančios vilties, nykstančios laimės, ir žiurite ant tamsios ateities, neturinčios vyriškos garbės, neturinčios paguodonės nė meilės nuo moterų. Jeigu paklausysi persergėjimo ir geros rodos ir tuojaus jieškosi atsakančio gydymo, tai dar tukstančiai gausių palaiminimų gali tau gryžti, ir saulės šviesa vėl giedrei tau šviesti, nors dabar esi po tamsiu debesiu slėgiamas.

Atminkit jog svietas mažai apstoja apie mažgales ir nusilpnėjusias ypatas. Laimė ir moterių paguodonė yra tik dėl tvirtų, pilnai galinčių ir magnetiškų vyrų, per kurių nervas mažiausias dasilytėjimas perbėga su energija ir gyvu jausmu. Jieškok visko ką tik gamta ir amatas padarė galimu ir naudokis iš kiekvienos linksmumo progos.

Jei reikalauji pagelbos, mes esame ant to idant gelbėti. Didelis ir ilgas tyrinėjimas išmokino mus pažinti žmonių ligas ir jas gydyti. Mes norėtume su Tamista asabiškai pasišnekėti, bet jeigu negali ateiti, tai rašyk. Tavo gromatos bus užlaikytos paslaptyje, ir apart mus daktarų niekas kitas nežinos kad rašei ir ką rašei. Rašyk be baimės, apsakyk visą teisybę apie savę, apie savo budą, o mes pasakysime ką turi daryti. Mes netik kad užslėpsime tavo paslaptybes, bet dar padėsime tau jas užmiršti.

Ligos pilnai išgydytos tuojaus iš mislies pranyksta.

Specijališkas prakalbėjimas į pus-amžinius vyrus.

Ar pats esi apkrautas nereikalingais apsunkinimais? Ar užgavo tavę kvailumai, persižagimai, išdykumai ar apsmeižimai? Ar jauti nuolatai didinantiesi negalėjimą, kuris yra klapatyjantis, neparankus, kankinantis? Ar puslė prie mažiausio susijudinimo duoda norą nusišlapinimo, bet su sunkumu? Ar turi limpančius ir balzganus paveiksle siulų nubėgimus? Ar esi daug maž užpiktinantis ar netinkantis atsitikimuose? Ar visados turi drąsą ir protą su savim? Ar jūos visados gali pašauktie ant pareikalavimo? Ar esi toks tvirtas, stiprus, greitas, galintis ir atsakantis kaip vyrai tokio amžiaus turėtų buti? Jeigu ne, tai pasirodavyk su mumis; mes esame specijalistai vyriškų ligų, mes išgydome tokias ligas, kokias kiti tik mėgina praktiką daryti.

Specijališkas prakalbėjimas į apysenius vyrus.

Ar jusų nervų sistema yra atsakančiam stiprume? Ar esi liuosas nuo nerviško, urinariško ar lytiško silpnumo ar suerzinimo? Ar kiekvienam atsitikime esi lygus pareikalavime? Ar esi abejonėje, negali atlikti priderysčių su linksmumu? Ar gyvumo galybė ir veikmė nupuolė žemiau laipsnio? Ar erzinimai klapatina, negalingumas kankina, ar silpnumai atitraukia nuo linksmumo ir galingumo? Ar turi silpnus inkstus ir sujudinančią puslę? Ar turi tankų norą šlapintiesi? Ar pradėjimas ir baigimas šlapinimosi eina su dideliu sunkumu? Jeigu teip, tai ateik peršnekėtie tą viską arba rašyk. Mes galime suteikti tau didelę pagelbą. Mes turėjome daug praktikos gydyme specijališkai vyriškų ligų ir jeigu pagelba ir išgydymas yra galimu, mes sugražinsime tau sveikatą.

Mes gydome visas specijališkas vyrų ligas.

Mes gydome jas atsakančiai ir dėlto mums sekasi išgydyti. Musų praktika ir observacija yra didelė ir pamokinanti. Mes turime platų ištyrinėjimą ir originališkus išradimus, kurie suteikė mums praktišką viršų ant privatiškų ir ypatiškų vyriškų ligų.

Mes trokštame sueit ar susirašyti su vyrais visokio amžiaus, visokio užsiėmimo, kurie yra silpni, nerviški, nupuolę dvasiškai ir fiziškai, nustoję kantrybės; kurie kenčia užsisenėjusias ligas, persidirbimą, rupesčius išdykumo, persižagimo negamtiškų veikmių, nusilpninančių nubėgimų, genito-urinariškų erzinimų, negero išlavinimo ar pustyjimo reikalingų organų, turinčių silpnas lytiškas kuno dalis, netinkančias apsivedimui.

Pirma Roda Dykai. Draugiszkas pasisznekejimas ar susiraszymas nieko nekasztuos, o tas gali sau užczedyti daug nespakainumo, paojaus ir kaszto.

Ne atidek jieszkojimo pagelbos laukdamas parankesnio laiko, nes liga didinasi. Dabar gali but iszgydytu pigiau negu paskui, kada liga tvirtai kada insiskverbs in kuna.

State Medical Dispensary,
ANT
Pietvakarinio kampo STATE ir VAN BUREN ul.
Inejimas per 66 E. Van Buren Street.

Offiso valandos: nuo 10 iki 4 ir nuo 6 iki 8 val. po pietų. Nedėlioms, nuo 10 iki 12 ryto tiktai.

Daugiau kaip 30 metu iszmegintas!
Dr. RICHTERO
wisam swietui žinomas
"ANKER" (Inkarinis) PAIN EXPELLER.
yra geriausia gyduole nuo
Rheumatizmo, Neuralgijos, Sausgelos, Strenu Skaudejimo ir tt.
ir wisokiu Rheumatiszku skaudejimu.
už 25c. ir 50c. pas wisus aptiekorius arba pas
F. Ad. Richter & Co.,
215 Pearl Street, New York.

AR SLENKA PLAUKAI? AR NORI KAD ANT PLIKOS GALVOS UŽŽELTU.

Kurie nori iszsigydyti ir praszalinti ligas, tegul kreipiasi prie Europeiszko Prof. ir Dr. BRUNDZOS, o su kurio roda tukstancziai ligoniu trumpame laike pasigelbo vien tik pagal jo metoda ir hygeniszka užsilaikyma ir tt.

Klausenti rodos per gromatas adresuokite teip:
J. M. Brundza Co.
New York & Brooklyn, U. S. A.

VYRAI AR ZINOTE?

Kad asz atidariau nauja lietuviszka karczema po numeriu 3321 Auburn ave., kur randasi visoki gardžiausi gerymai, geriausi cigarai, szalcziausias ir skaniausias alus. Ateikite pamatyti ir to visko pabandyti. Teiposgi turiu dailiausia, szviesiausia ir didžiausia Lietuviszka Sale del mitingu, veseliju, baliu ir kitokiu pasilinksminimu, ir geriausia užkandi ant viso Bridgeporto. Atvažiave isz kitu miestu, gali pas mane gauti geriausia nakvyne. Su guodone,
Petras Szlakis,
3321 Auburn Ave. CHICAGO.
Tel. Root 21.

Pikninkams daržas.

Ant ateinanczio pavasario bus parengtas puikus pikninkams daržas, užimantis 10 lotu, visas elektra apszviestas; didele szokiams platforma, ant kurios tilps 100 poru, dvejos supuoklės, cigarstand, bowling alley ir daugybe kitu zabovu. Isz viso Chicagos miesto galima privažiuo elevatorium arba 63 streetkariais už 5c Draugystes gali gauti savo pikninkams szi narža pigiau kaip visur. Atsiszaukite pas (24—4)
Paul Karecka,
758—123-d st., West Pullman, Ill.

NESKAITYK

JOHN'S HAIR GROWER apželdina nuplikusias galvas naujais ir tankiais plaukais. Pr. $1.00
JOHN'S WART KILLER — nugydo visiškai karpas ir nepalieka jokio ženklo. Preke......25c
STEBUKLINGAS PAVEIKSLAS; moteris persimaino į vyrą ir vėl atsimaino. Tikras stebuklas. Pats ir draugai nusistebėsit pamatę ir nesuprasit kaip tas pasidaro. Kur kas pasiuka su šitu paveikslu tai kruvos apstoja ir viens per kita lipa norėdami pamatyti. Pirk tuojaus. Preke.....10c
GERIAUSI ŠTUKA — ant svieto yra pranykstanti boliukė. Atidarai skočiuliukę, parodai visiem jog yra boliukė, uždarai, atidarai, o boliukės nėra. Gali atrasti kito kišeniuje ar kur tik nori. Gali duot į rankas dėl peržiurėjimo vis nesuseks. Lengva nuveikti. Preke.............25c
John's Supply House,
3215 S. Morgan St., Chicago, Ill.

Kas isz amerikiecziu nori gauti
"Darbininku Balsa"
ir kitus prigulinczius Lietuviu Soc. Dem. Part. rasztus, siusti "Dar. Balsui" rankraszczius, pinigus ar tureti kitus kokius reikalus, tesikreipia su tuomi prie musu draugo, Miszeikos.
Adresas.: V. Miszeika,
95 Canalport ave., Chicago, Ill.

Ar žinote Lietuviai?

kad
JUOZAS CHASNA
užlaiko geriausia Saliuna visam E. St. Louis'e, kur gelite gauti geriausio Alaus Degtines ir Cigaru pirmos kliasos.

Teipgi siuncza pinigus in visas dalis svieto, parduoda szifkortes ant visu liniju, pigiai ir greitai. Todel kokiame reikale kreipkites tik pas savo tautieti,
J. CHASNA,
548 N. 3rd St., E. St. Louis, Ill.

SERGANTIEMS
Gvarantuojame pilna iszgydyma.

Pasekmingiausiai gydau visokias pasleptas ir pavirszines ligas, kaip antai ligas szirdies, plaucziu, inkstu, pilvo, galvos skaudejimus, silpna atminti, dvasiszka nusilpima, lytiszkas silpnybes, szleivuma, sutinima, veži, blykszle pas moteris, kraujavima ir tt., nervu ligas, podagra, reumatizma dusinima, paralyžiu ir tt. Praszalinu gumba, gydau gimdymo ligas, visokius sutinimus etc. Nerviszkas ligas gydau su pagelba geriausiu elektriszku prietaisu.

Lytiszku daliu ligas

iszgydau per **keleta dienu.** kraujo užnuodyjimus, odos ligas, semens begima, žaizdas gerklej ir burnoj, nosyj, akyse ir ausyse, netekima vyriškumo, lycziu nusilpnejima ir tt. gydau kuopasekmingiausiai ir **gvarantuoju Pilna iszgydyma. Chroniszkos ligos yra mano specialiszkumu.** Gyvsidabrio nevartoju. Nuodugnus iszegzaminavimas ligonio ir jo iszgydymas— tai yra mano prideryste.

DR. LANDES
Szpitolinis specialistas.
134 E. 24-ta ul., kampas Lexington ave., NEW YORK.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 vakare, Nedelioms nuo 8 ryto iki 4 po pietu.
Negalinti asabiszkai atsilankyti, gali paraszyti laiszka; butinai reikalaujame paciento insitikejimo.
Szneku visokiose kalbose. Turiu praktika Lebanon Bellevue Post Graduate University Hospital. Direktorius Mediciniszko Instituto.

F. P Bradchulis
Attorney and Counselor at Law.
Chamber of Commerce Bldg. Room 709.
S. E. Corner LaSalle & Washington sts.
CHICAGO, ILL.
Telephone Main 3642.
Wienintelis lietuwys adwokatas, baigęs mokslą jurisprudencijos czion Amerikoj. Weda prowas kaip ciwiliszkas teip ir kriminaliszkas wisuose suduose.
Res. 168 W. 18th Cor. Union St.
Telephone Canal 484.

Lietuwiszka Aparatu Dirbtuwe.

Guodotinoms tautiszkoms ir bažnytinems Draugystems iszdirba:— **Karunas, Amerikoniszkas Weliawas, Szarpas, Juostas, Kukardas, Zenklelius, Kepures ir del Marszalku paredus.**

Guodotiniems Kunigams iszdirba:— **Kapas, Arnotas, Dalmatikus, Albas, Stulas** ir wisus bažnytinius paredus. Visoki darbą atlieka artistiszkai in laiką.

Noredamos guodotinos Dr-tes, arba guodotini Kunigai, kad Jusu darbas butu priderancziai atliktas ir tuom susze̦lpti sawo tautetę, paweskite ji tikrai lietuwaitiai,

T. ANDRUSZEWICZ & CO.
115 W. Division St., Chicago, Ill.

Deimanto Elektrikos Kryžius.

Jis teipgi vadinamas Wolto Kryžiumi, išrastas Austrijoje prieš keletą metų ir tuojaus tapo vartojamas Prusuose, Prancuzijoje, Skandinavijoje ir kitose Europos viešpatystėse kaipo vaistas nuo reumatizmo ir kitokių ligų.

Deimanto elektriškas kryžius gydo: reumatizma, neuralgiją, kryžiaus skaudėjimą, vidurių skaudėjimus, silpnumą, nerviškumą, nemigą, hysteriją, paralyžių, epilepsiją, apopleksiją, dusulį, trukumą proto, nuomirinį, užkrėtimą kraujo, nežlebčiojimą, stoką apetito ir vidurių skaudėjimus.

Lengvuma pajaučia po kelių adynų, kartais po kelių dienų. Szi kryžių privalo nešioti dieną ir naktį ant šilkinio šniurelio užsikabinęs ant kaklo teip, kad kryžius karotų sulyg duobutės po krutine atgręžtas mėlynaje puse į kuną.

Prieš užsikabinimą ir po užsikabinimui sykį ant dienos reik tą kryžių įmerkti į vasarošiltį actą ant poros minutų. Vaikų kryžius reikia merkti į silpnesnį actą.

Prekė šio kryžiaus $1.00. Siuntimo kaštus Suvienytose Valstijose ir Kanadoje mes patys apmokame. Gvarantuojame kad šis kryžius yra geresniu vaistu už elektriškas diržą, kurs nuo 19—20 sykių yra brangesnis. Geresnio vaisto už šį kryžių nėra, todėl jis privalo rastis kiekviennuose namuose, pas kiekviena žmogų, sveika ar ligotą.

Prisiųsk $1.00 per express ar pačto Money Orderi, arba registruotoje gromatoje, o mes prisiųsime Deimanto Elektrišką Kryžių DYKAI. 6 kryžius gausi už $5.00.

Tukstančius padėkavonių gauname nuo ypatu išsigydžiusių su pagelba šio kryžiaus. Žemiaus patalpiname viena iš tokių padėkavonių:

NEW ORLEANS, LA. Liepos 28, 1902. Guodotins Pene!— Čia prisiunčiame Jumis $5.00 ant penkių elektriškų kryžių. Pirmiaus gautiejie kryžiai gydo stebuklingai. Meldžiame šiuos prisiųsti kuogreičiausiai. SESRYS BENEDIKTINKOS, 2824 Douphine st., New Orleans, La.

THE DIAMOND ELECTRIC CROSS CO.,
506 MILWAUKEE AVE., Dep't 27; CHICAGO, ILL.

Dykai prisiusime kožnam ant pareikalavimo musu NAUJA lietuviszka katalioga, kuriame atrasite daug nauju armoniku, laikrodeliu, lenciugeliu ir visokiu kitu daigtu. Pasiskubinkite raszyti, nes szventes artinasi.
Adresuokite teip:
Kelpsch & Co. 74 Centre St., Chicago, Ill.
Succ. to Kelpsch, Norriko & Co.

LIETUWIU DAKTARAS
MARJA DOWIATT,
Kauno gub. Szauliu pawieto.

723 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.

Telefonas: Canal 78.
Telefonu galima isz kiekwienos aptiekos.